

ΑΠΟΦΑΣΗ ΑΡΙΘΜ.¹ 408/Υ/2008
Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ
ΣΕ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ

Συνεδρίασε, κατόπιν της από 17.1.2008 απόφασης της Ολομέλειας της Επιτροπής Ανταγωνισμού (Συνεδρίαση υπ' αριθμ. 1208), στην αίθουσα Συνεδριάσεων Ν 212 του 2^{ου} ορόφου του κτιρίου της Τράπεζας της Ελλάδος (επί της οδού Ελευθερίου Βενιζέλου 21, Αθήνα), την 7^η Φεβρουαρίου 2008, ημέρα Πέμπτη και ώρα 10:30, με την εξής σύνθεση:

Πρόεδρος: Σπυρίδων Ζησιμόπουλος

Μέλη: Νικόλαος Γεράσιμος, λόγω κωλύματος του τακτικού μέλους Αριστομένη Κομισόπουλου,

Αριστέα Σινανιώτη,

Φαίδων Στράτος,

Βασίλειος Πατσουράτης, λόγω κωλύματος του τακτικού μέλους Γαρυφαλιάς Αθανασίου,

Χρήστος Α. Ιωάννου,

Δέσποινα Κλαβανίδου, λόγω κωλύματος του τακτικού μέλους Βασιλείου-Σπυρίδωνα Χριστιανού,

Ευθύμιος Πουρναράκης, λόγω κωλύματος του τακτικού μέλους Απόστολου Ρεφενέ,

Δημήτριος Γιαννέλης,

Ελίζα Αλεξανδρίδου, και

Αθανάσιος Στεφόπουλος, λόγω κωλύματος του τακτικού μέλους Γεωργίας Μπεχρή-Κεχαγιόγλου

Τα λοιπά τακτικά ή/και αναπληρωματικά αυτών μέλη της Επιτροπής Ανταγωνισμού (εφεξής “Ε.Α.” ή “Επιτροπή”), αν και προσκληθέντα, δεν προσήλθαν στη συνεδρίαση λόγω δικαιολογημένου κωλύματος.

Γραμματέας: Όλγα-Ανίτα Ραφτοπούλου

Θέμα της συνεδρίασης ήταν η λήψη απόφασης επί της με αριθ. πρωτ. 4680/8.8.2007 Εισήγησης της Γενικής Διεύθυνσης Ανταγωνισμού που αφορά την «Αυτεπάγγελτη Έρευνα για τα Διατραπεζικά Συστήματα DIASDEBIT, DIASATM και DIASTRANSFER».

Η Επιτροπή Ανταγωνισμού άρχισε τη συζήτηση για την ως άνω υπόθεση ως προς το μέρος που αφορά τις προτάσεις των ενδιαφερομένων μερών για ανάληψη από μέρους τους

---

¹ Από την παρούσα απόφαση έχουν παραλειφθεί, σύμφωνα με το άρθρο 26 παρ.7 του Κανονισμού Λειτουργίας και Διαχείρισης της Επιτροπής Ανταγωνισμού (ΦΕΚ 1890/Β'/29.12.2006), τα στοιχεία εκείνα, τα οποία κρίθηκε ότι αποτελούν επιχειρηματικό απόρρητο. Στη θέση των στοιχείων που έχουν παραλειφθεί υπάρχει η ένδειξη [...]. Όπου ήταν δυνατό τα στοιχεία που παραλείφθηκαν αντικαταστάθηκαν με ενδεικτικά ποσά και αριθμούς ή με γενικές περιγραφές (εντός [...]).

δεσμεύσεων στο πλαίσιο της ανωτέρω υπόθεσης, την 7^η Φεβρουαρίου 2008, την οποία συνέχισε με την ίδια σύνθεση κατά τις συνεδριάσεις: 1) της 15^{ης} Φεβρουαρίου 2008 (ημέρα Παρασκευή και ώρα 10:30), 2) της 29^{ης} Φεβρουαρίου 2008 (ημέρα Παρασκευή και ώρα 9:30), 3) της 20^{ης} Μαρτίου 2008 (ημέρα Πέμπτη και ώρα 9:30, η οποία λόγω απεργίας των πληρεξουσίων δικηγόρων των μερών, ανεβλήθη για την 10.4.2008), 4) της 10^{ης} Απριλίου 2008 (ημέρα Πέμπτη και ώρα 10:30), 5) της 15^{ης} Μαΐου 2008 (ημέρα Πέμπτη και ώρα 13:00), 6) της 5^{ης} Ιουνίου 2008 (ημέρα Πέμπτη και ώρα 09:30), και 7) της 10^{ης} Ιουλίου 2008 (ημέρα Πέμπτη και ώρα 17:00), οπότε και ολοκληρώθηκε η ακροαματική διαδικασία για το μέρος της υπόθεσης που αφορά την ανάληψη δεσμεύσεων. Η ως άνω συνεδρίαση της 15^{ης} Φεβρουαρίου 2008 έλαβε χώρα στην ίδια ως ανωτέρω αίθουσα της Τράπεζας τη Ελλάδος, ενώ οι επόμενες έλαβαν χώρα στην αίθουσα Συνεδριάσεων του 1^{ου} ορόφου του κτιρίου των Γραφείων της Ε.Α. (οδός Κότσικα 1Α & Πατησίων).

Στη συζήτηση είχαν νομίμως κλητευθεί και παρέστησαν: (α) το νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου, μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, με την επωνυμία **ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΝΩΣΗ ΤΡΑΠΕΖΩΝ** (εφεξής “ΕΕΤ”), δια του νομίμου εκπροσώπου και πληρεξουσίου δικηγόρου της Χρήστου Γκόρτσου του Βλασίου, Γενικού Γραμματέα αυτής, και μετά των λοιπών πληρεξουσίων δικηγόρων της Ιωάννη Γρ. Μούργελα και Κωνσταντίνου Π. Ραδαίου, και (β) οι ανώνυμες τραπεζικές εταιρείες και πιστωτικά ιδρύματα με τις επωνυμίες: 1) **ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ Α.Ε.**, δια της πληρεξουσίας δικηγόρου της Αλεξάνδρας Μικρουλέα, 2) **ΤΡΑΠΕΖΑ ΕFG EUROBANK ERGASIAS Α.Ε.**, δια των νομίμων εκπροσώπων της Δημητρίου Πολίτη του Χρήστου και Κλεάνθης Μωραΐτου του Δημητρίου, και μετά των πληρεξουσίων δικηγόρων Γεωργίας Ματθαιοπούλου, Παναγιώτη Π. Μπερνίτσα και Μαρίνας Φ. Ανδρουλακάκη, 3) **ΑΛΦΑ ΤΡΑΠΕΖΑ Α.Ε.** (με διακριτικό τίτλο Alpha Bank), δια των πληρεξουσίων δικηγόρων της Αθανασίου Συρράκου και Γεωργίου Γιαννόπουλου, 4) **ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ Α.Ε.**, δια του πληρεξουσίου δικηγόρου της Ιωσήφ Κτενίδη, 5) **ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ Α.Ε.**, δια των πληρεξουσίων δικηγόρων της Γεωργίου Κ. Σπηλιόπουλου και Αρτέμιου Κυριαζή, 6) **CITIBANK International plc**, δια του πληρεξουσίου δικηγόρου της Δημητρίου Σ. Πάσσα, 7) **ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ Α.Ε.**, δια των πληρεξουσίων δικηγόρων της Δημητρίου Ρούσση και Μιχαήλ Φέφε, 8) **ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ Α.Ε.**, δια του πληρεξουσίου δικηγόρου της Νικολάου Μάρκου, 9) **ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΤΤΙΚΗΣ Α.Ε.**, δια της πληρεξουσίας δικηγόρου της Σοφίας Ρούσσου, Μιχαήλ Κοσμόπουλου, Ζαφείριου Μεχτάρη και Ασημίνας Μπιστόλα, 10) **ΤΡΑΠΕΖΑ ΚΥΠΡΟΥ Δημόσια Εταιρεία Λίμιτεδ**, δια του πληρεξουσίου δικηγόρου της Ευστράτιου Βουλγαρίδη, 11) **PROTON ΤΡΑΠΕΖΑ Α.Ε.** (ως οιονεί καθολικής διαδόχου της ανώνυμης τραπεζικής εταιρείας με την επωνυμία ΩΜΕΓΑ ΤΡΑΠΕΖΑ Α.Ε., κατόπιν συγχώνευσης με απορρόφηση της δεύτερης από την πρώτη ΦΕΚ 10630/29.9.2006), δια της πληρεξουσίας δικηγόρου της Λουκίας Καρανικόλα, 12) **ΤΡΑΠΕΖΑ PROBANK Α.Ε.**, δια του πληρεξουσίου δικηγόρου της Ιωάννη Ε. Δέδε και Ζαφείριου Δ. Δάρα, 13) **HSBC BANK plc**, δια του πληρεξουσίου δικηγόρου της Γεωργίου Μ. Βασαλάκη, 14) **ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΤΡΑΠΕΖΑ Α.Ε.**, δια της πληρεξουσίας δικηγόρου της Καλλιόπης Οικονομίδου, 15) **FBB – ΠΡΩΤΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ Α.Ε.**, δια των πληρεξουσίων δικηγόρων της Αντωνίας Σέργη και Αικατερίνης Ράπτη, 16) **BAYERISCHE HYPO - UND VEREINSBANK AG**, δια των πληρεξουσίων δικηγόρων

της Νικόλαου Κωστίκα, Άννας Μαντά και Αλεξάνδρας Κονδύλη, 17) **ΤΡΑΠΕΖΑ MILLENIUM BANK A.E.**, δια των πληρεξουσίων δικηγόρων της Μιχαήλ Σπανόπουλου και Ιωάννη Μπεκιάρη, 18) **TAXYΔΡΟΜΙΚΟ ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟ A.T.E.**, δια των πληρεξουσίων δικηγόρων της Αναστασίας Δρίτσα, Χαρίκλειας Νικολοπούλου και Χρήστου Πιλαφά, 19) **ASPIS BANK A.T.E.**, δια του νομίμου εκπροσώπου της Αριστοτέλη Λιβάνιου του Γεωργίου και μετά των πληρεξουσίων δικηγόρων Άννας Μαντά και Αλεξάνδρας Κονδύλη (επίσης, στη συνεδρίαση της 29^{ης} Φεβρουαρίου 2008 και εφεξής, κατά τη συνέχιση της συζήτησης της ως άνω υπόθεσης παρέστη η νόμιμη εκπρόσωπος της ASPIS BANK A.T.E., Ανδριάνα Γκέλη του Γεωργίου), 20) **ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ Δημόσια Εταιρεία ΛΤΔ**, δια των πληρεξουσίων δικηγόρων της Δημητρίου Κουκουζή και (του ως άνω) Γεωργίου Γιαννόπουλου, 21) **ABN AMRO BANK N.V.**, δια των πληρεξουσίων δικηγόρων της Αυγουστίνας Γ. Αλμυρούδη, Ευαγγελίας Γ. Νισυρίου και Αφροδίτης Ζέππου, 22) **MARFIN ΕΓΝΑΤΙΑ ΤΡΑΠΕΖΑ A.E.** (όπως μετονομάσθηκε η ανώνυμη τραπεζική εταιρεία με την επωνυμία «ΕΓΝΑΤΙΑ ΤΡΑΠΕΖΑ A.E.», μετά από συγχώνευση δι' απορροφήσεως υπ' αυτής των ανωνύμων τραπεζικών εταιρειών «MARFIN BANK ANONYMH ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ» και «ΛΑΪΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ (ΕΛΛΑΣ) ANONYMH ΕΤΑΙΡΙΑ», όπως προκύπτει από το υπ' αριθμ. 6753/2007 ΦΕΚ τ. Α.Ε. και Ε.Π.Ε.) δια της πληρεξουσίας δικηγόρου της Αναστασίας Φλώρου, 23) **BANK OF AMERICA, National Association**, δια του πληρεξουσίου δικηγόρου της Διονυσίου-Αλεξάνδρου Κοσμόπουλου και Γεώργιου Παπαδόπουλου, 24) **ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΛΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ ΣΥΝ.Π.Ε.**, δια του νομίμου εκπροσώπου της Σταματίου Παπαποστόλου του Αλεξάνδρου, Διευθυντή Μηχανοργάνωσης αυτής, και μετά των πληρεξουσίων δικηγόρων Ευαγγελίας Στεφανίδη και (της ως άνω) Καλλιόπης Οικονομίδου, και 25) **ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ ΣΥΝ.Π.Ε.**, δια του νομίμου εκπροσώπου της Χρήστου Τρομπούκη του Ευθυμίου, Οικονομικού Διευθυντή αυτής, και μετά του πληρεξουσίου δικηγόρου της Εμμανουήλ Καπελλίδη.

Η ανώνυμη εταιρεία με την επωνυμία AMERICAN EXPRESS BANK A.E., αν και είχε νομίμως κλητευθεί και είχε καταθέσει υπόμνημα, σύμφωνα άρθρ. 11 παρ. 2 του Κανονισμού Λειτουργίας και Διαχείρισης της Ε.Α. (ΚΥΑ 8275/15.12.2006, ΦΕΚ Β' 1890/29.12.2006), δεν παρέστη στη συζήτηση.

Επίσης, τα πιστωτικά ιδρύματα με τις επωνυμίες: 1) AMERICAN BANK OF ALBANIA, 2) ΠΑΓΚΡΗΤΙΑ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΣΥΝ.Π.Ε., και 3) ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΛΑΜΙΑΣ ΣΥΝ.Π.Ε, αν και νομίμως κλητευθέντα, δεν κατέθεσαν υπόμνημα σύμφωνα με το άρθρο κατά το άρθρ. 11 παρ. 2 του Κανονισμού Λειτουργίας και Διαχείρισης της Ε.Α. (ΚΥΑ 8275/15.12.2006, ΦΕΚ Β' 1890/29.12.2006) και δεν παρέστησαν στη συζήτηση.

Στο πλαίσιο της ως άνω υπόθεσης, η Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού συνέταξε εννέα (9) χωριστές εισηγήσεις, και συγκεκριμένα τις με αριθ. πρωτ. 370/23.1.2008, 371/23.1.2008, 372/23.1.2008, 373/23.1.2008, 374/23.1.2008, 375/23.1.2008, 376/23.1.2008, 377/23.1.2008, 378/23.1.2008 εισηγήσεις επί των προτεινομένων από τις Τράπεζες και την Ελληνική Ένωση Τραπεζών δεσμεύσεων προς ανάληψη, οι οποίες είχαν υποβληθεί με τα αρχικά τους υπομνήματα, σύμφωνα με το άρθρο 13 του Κανονισμού Λειτουργίας και

Διαχείρισης της Επιτροπής Ανταγωνισμού (ΚΥΑ 8275/15.12.2006, ΦΕΚ Β' 1890/29.12.2006). Με τις ως άνω εισηγήσεις, προτείνεται από τη Γ.Δ.Α. η απόρριψη όλων των προτεινόμενων δεσμεύσεων. Οι ανωτέρω εισηγήσεις είχαν κοινοποιηθεί και στα ενδιαφερόμενα μέρη που αυτές αφορούσαν, πριν από την ημερομηνία της συζήτησης της υπόθεσης.

Στην αρχή της συζήτησης, ο Πρόεδρος της Ε.Α. έδωσε το λόγο στα ενδιαφερόμενα μέρη προκειμένου να αναπτύξουν τις απόψεις τους επί των ως άνω εισηγήσεων αναφορικά με τις προτεινόμενες δεσμεύσεις. Πριν από την έναρξη της συζήτησης για τις προτεινόμενες προς ανάληψη δεσμεύσεις, οι πληρεξούσιοι δικηγόροι των ενδιαφερομένων μερών υπέβαλαν αίτημα αναβολής της συζήτησης της υπόθεσης, προκειμένου να καλυφθεί το θέμα της αοριστίας των προτεινόμενων δεσμεύσεων.

Η Επιτροπή, μετά από μυστική διάσκεψη, ανέβαλε τη συζήτηση της υπόθεσης αναφορικά με τις προτεινόμενες δεσμεύσεις για την 15^η Φεβρουαρίου 2008, ημέρα Πέμπτη και ώρα 10.30, στην ίδια αίθουσα συνεδριάσεων της Τράπεζας της Ελλάδος, προκειμένου να μελετηθούν από την Επιτροπή τα από 6.2.2008 προσκομισθέντα από την Τράπεζα EFG EUROBANK ERGASIAS διευκρινιστικά έγγραφα επί της υπ' αριθ. πρωτ. 373/23.1.2008 εισήγησης της Γ.Δ.Α. επί των δεσμεύσεων.

Κατά τη συνέχιση της ακροαματικής διαδικασίας επί των προτεινόμενων προς ανάληψη δεσμεύσεων, οι πληρεξούσιοι δικηγόροι των ενδιαφερομένων μερών έλαβαν το λόγο, με τη σειρά που είχαν δηλωθεί ότι θα μιλήσουν, ανέπτυξαν τις απόψεις τους, έδωσαν διευκρινήσεις και απάντησαν σε ερωτήσεις που τους υπέβαλαν ο Πρόεδρος και τα Μέλη της Επιτροπής Ανταγωνισμού, και ζήτησαν την απόρριψη των εισηγήσεων της Γ.Δ.Α. επί των προτεινόμενων δεσμεύσεων. Επίσης, τα μέρη ζήτησαν την εξέταση μάρτυρα προς θεμελίωση των ισχυρισμών τους. Η Επιτροπή Ανταγωνισμού, αποδεχόμενη το αίτημα, εξέτασε την [...].

Η Επιτροπή Ανταγωνισμού συνήλθε σε Διάσκεψη κατά τη συνεδρίαση της 14^{ης} Φεβρουαρίου 2008 (ημέρα Πέμπτη και ώρα 09:30), την οποία συνέχισε κατά τις συνεδριάσεις της α) 21^{ης} Φεβρουαρίου 2008 (ημέρα Πέμπτη και ώρα 16:00), β) της 13^{ης} Μαρτίου 2008 (ημέρα Πέμπτη και ώρα 12:00), γ) της 17^{ης} Μαρτίου 2008 (ημέρα Δευτέρα και ώρα 14:00), δ) της 9^{ης} Απριλίου 2008 (ημέρα Τετάρτη και ώρα 16:30), ε) της 22ας Μαΐου 2008 (ημέρα Πέμπτη και ώρα 14:00), στ) της 4^{ης} Ιουνίου 2008 (ημέρα Τετάρτη και ώρα 18:30), ζ) της 30^{ης} Ιουνίου 2008 (ημέρα Δευτέρα και ώρα 16:00), και η) της 29^{ης} Ιουλίου 2008 (ημέρα Τρίτη και ώρα 11:00). Οι ανωτέρω συνεδριάσεις έλαβαν χώρα στην ως άνω αίθουσα συνεδριάσεων του 1ου ορόφου του κτηρίου των Γραφείων της. Τα μέλη της ως άνω εκδικάζουσας συνθέσεως της Ολομελείας της Επιτροπής Ανταγωνισμού, τα οποία για διάφορους λόγους απουσίαζαν σε ορισμένες συνεδριάσεις, είχαν εγκαίρως ενημερωθεί πλήρως από τον Πρόεδρο της Επιτροπής για όλα όσα έλαβαν χώρα στις συνεδριάσεις αυτές, καθώς επίσης τα μέλη της Επιτροπής Ανταγωνισμού, που συμμετείχαν στη λήψη της παρούσας απόφασης δήλωσαν ότι έχουν ενημερωθεί σε κάθε περίπτωση πλήρως και αναλυτικώς για το σύνολο του φακέλου και του αποδεικτικού υλικού.

Η Επιτροπή Ανταγωνισμού κατά τη διάσκεψή της επί της ανάληψης δεσμεύσεων, αφού έλαβε υπόψη της όλα τα στοιχεία του φακέλου της κρινόμενης υπόθεσης, τις εισηγήσεις της Γ.Δ.Α., τις ενστάσεις και τις απόψεις που διετύπωσαν εγγράφως και προφορικά τα ενδιαφερόμενα μέρη κατά τη συζήτηση της υπόθεσης ως προς το μέρος που αφορά την ανάληψη δεσμεύσεων και με τα υπομνήματά τους τα οποία υπέβαλαν, καθώς και τα όσα κατέθεσε ο μάρτυρας κατά την ακροαματική διαδικασία,

ΣΚΕΦΘΗΚΕ ΩΣ ΕΞΗΣ:

Κατά τη διάρκεια των διασκέψεων επί των προτεινομένων δεσμεύσεων της 21^{ης} Φεβρουαρίου 2008, της 13^{ης} Μαρτίου 2008, της 17^{ης} Μαρτίου 2008, της 9^{ης} Απριλίου 2008, της 22ας Μαΐου 2008, της 4^{ης} Ιουνίου 2008, της 12^{ης} Ιουνίου 2008 και της 30^{ης} Ιουνίου 2008, τα μέλη της Επιτροπής Ανταγωνισμού αντήλλαξαν απόψεις, ανέλυσαν και αξιολόγησαν τις προτεινόμενες δεσμεύσεις, όπως αυτές διατυπώθηκαν στα αρχικώς κατατεθέντα υπομνήματα, καθώς και στα υπομνήματα με τα οποία διευκρινίστηκαν ορισμένα σημεία τους, ενώ προσαρμόστηκαν ορισμένα άλλα με απόψεις που αναπτύχθηκαν στην διάρκεια των διεξαγομένων συζητήσεων. Τέλος, στην διάσκεψη της 29^{ης} Ιουλίου 2008, τοποθετήθηκαν συνολικά τόσο επί του εγγράφου 412/6.6.2008 της ΕΕΤ, όσο και επί του εγγράφου 585/29.7.2008 στο οποίο διατυπώνονται οι τελικές δεσμεύσεις των τραπεζών όπως αυτές διαμορφώθηκαν και υπεβλήθησαν μετά την ολοκλήρωση των συζητήσεων με την Επιτροπή Ανταγωνισμού και τα οποία υπομνήματα έχουν ως εξής:

(α) Το από 29.7.2008 (αριθ. ημ. πρωτ. 585) «Συμπληρωματικό Υπόμνημα για την Ανάληψη Δεσμεύσεων» των ενδιαφερομένων ως άνω πιστωτικών ιδρυμάτων:

«... ΔΕΣΜΕΥΣΕΙΣ

1. Παύει η εφαρμογή των περί διατραπεζικών προμηθειών όρων του ισχύοντος Κανονισμού DIASATM. Οι διατραπεζικές συναλλαγές ανάληψης μετρητών και ερώτησης υπολοίπου θα συνεχίσουν να εκκαθαρίζονται μέσω της ΔΙΑΣ ΑΕ, η οποία θα εφαρμόζει (με την επιφύλαξη της παρ. 2 πιο κάτω) τις ακόλουθες διατραπεζικές προμήθειες:
  - Ποσό ανάληψης έως € 50, € 0,73 διατραπεζική προμήθεια πλέον αμοιβής ΔΙΑΣ ΑΕ
  - Ποσό ανάληψης από € 51 έως € 100, € 0,85 διατραπεζική προμήθεια πλέον αμοιβής ΔΙΑΣ ΑΕ
  - Ποσό ανάληψης από € 101 έως € 110, € 0,95 διατραπεζική προμήθεια πλέον αμοιβής ΔΙΑΣ ΑΕ
  - Ποσό ανάληψης άνω των € 110, € 1 διατραπεζική προμήθεια πλέον αμοιβής ΔΙΑΣ ΑΕ
  - Ερώτηση υπολοίπου: € 0,15
2. α. Οι Τράπεζες αναλαμβάνουν την υποχρέωση να προσαρμόσουν την έναντι των πελατών τους τιμολόγηση για τις διατραπεζικές συναλλαγές σε ΑΤΜs, στην ίδια ως άνω προθεσμία, ώστε να προκύψει ανάλογη υπέρ αυτών ωφέλεια από την κατά την παρ. 1 ανωτέρω μείωση των διατραπεζικών προμηθειών. Εφόσον κατά τη μετάπτωση στις κατά την παρ. 1 ανωτέρω διατραπεζικές προμήθειες προκύπτει αύξηση των εφαρμοζόμενων σήμερα

διατραπεζικών χρεώσεων, οι Τράπεζες δεσμεύονται να μην αυξήσουν την έναντι των πελατών τους αντίστοιχη τιμολόγηση.

β. Τράπεζες που τιμολογούν σήμερα τους πελάτες τους με τιμές ίσες ή μικρότερες από τις διατραπεζικές προμήθειες έχουν την δυνατότητα, μετά την κατά την παρ. 1 ανωτέρω μείωση των διατραπεζικών προμηθειών, να διαμορφώνουν την τιμολόγηση προς τους πελάτες τους ώστε να προκύψει εύλογη υπέρ των πελατών ωφέλεια.

γ. Είναι αυτονόητο ότι οι δεσμεύσεις της υποπαραγράφου α αυτής της παραγράφου δεν καταλαμβάνουν τις Τράπεζες που τιμολογούν τους πελάτες τους με τιμές ίσες ή μικρότερες από τις ως άνω προτεινόμενες διατραπεζικές προμήθειες.

3. Η προσαρμογή του υφιστάμενου πληροφορικού συστήματος για την έναρξη εφαρμογής της ως άνω νέας τιμολόγησης θα ολοκληρωθεί εντός χρονικού διαστήματος τριών (3) μηνών από την έκδοση της σχετικής Απόφασης της Επιτροπής Ανταγωνισμού, που είναι ο απαραίτητος χρόνος για την ολοκλήρωση των σχετικών διαδικασιών και την προσαρμογή των συστημάτων.
4. Οι Τράπεζες αναλαμβάνουν την υποχρέωση να προσαρμόσουν σε συνεργασία και με την ΔΙΑΣ ΑΕ τα πληροφορικά συστήματά τους, ώστε οι πελάτες τους να πληροφορούνται πριν από την πραγματοποίηση διατραπεζικής συναλλαγής σε ΑΤΜ, μέσω του ΑΤΜ που χρησιμοποιούν, ότι η συναλλαγή αυτή ίσως συνεπάγεται επιβάρυνσή τους από την Τράπεζά τους λόγω του διατραπεζικού χαρακτήρα της. Το σύστημα αυτό θα υλοποιηθεί μέχρι τέλους του 2008, που είναι ο ελάχιστος απαραίτητος χρόνος για την ολοκλήρωση των απαραίτητων προσαρμογών των συστημάτων κάθε Τράπεζας και της ΔΙΑΣ ΑΕ.
5. Αναλαμβάνεται η υποχρέωση παράλειψης στο μέλλον οποιασδήποτε συμφωνίας, που μπορεί να θεωρηθεί ότι δεν πληροί τους όρους και προϋποθέσεις του νόμου και των κανονισμών της Εθνικής Επιτροπής Ανταγωνισμού και της Επιτροπής της ΕΕ.
6. Αναφορικά με τα συστήματα DIASDEBIT και DIATRANSFER, έχοντας υπόψη ότι από 1.1.2008 οι μεταφορές πιστώσεων ή κεφαλαίων αντίστοιχα πραγματοποιούνται είτε μέσω των αντίστοιχων συστημάτων που προβλέπονται στο πλαίσιο της SEPA (SEPA Direct Debit και SEPA Direct Transfer), είτε στο πλαίσιο διμερών διατραπεζικών συμφωνιών για τους σχετικούς οικονομικούς όρους, δεν τίθεται, ούτε θα τεθεί στο μέλλον θέμα ενιαίας τιμολόγησης για την παροχή των αντίστοιχων υπηρεσιών, εκτός εάν υπάρξει ενιαία ρύθμιση στο πλαίσιο της SEPA.
7. Αναφορικά με τα συστήματα DIASDEBIT και DIATRANSFER, οι Τράπεζες, με την επιφύλαξη και των διατάξεων του Κανονισμού 2560/2001 «σχετικά με τις διασυνοριακές πληρωμές σε ευρώ», αναλαμβάνουν την υποχρέωση να μειώσουν τις τυχόν μεταξύ τους διμερείς προμήθειες σε επίπεδο χαμηλότερο από εκείνο που ίσχυε βάσει των καταργηθεισών πολυμερών διατραπεζικών συμφωνιών και να προσαρμόσουν την έναντι των πελατών τους τιμολογιακή πολιτική, ώστε να προκύπτει ανάλογη υπέρ των πελατών τους ωφέλεια από την αναπροσαρμογή των μεταξύ τους προμηθειών.
8. Οι προαναφερόμενες δεσμεύσεις έχουν ισχύ έως την 1.8.2010.»

(β) Το από 6.6.2008 (αριθ. ημ. πρωτ. 412) «Συμπληρωματικό Υπόμνημα για την ανάληψη δεσμεύσεων» της Ελληνικής Ένωσης Τραπεζών, έχει ως εξής:

«...I. Στην επόμενη τακτική Γενική Συνέλευση της ΕΕΤ, το Διοικητικό της Συμβούλιο θα εισηγηθεί την τροποποίηση του καταστατικού της (σχετικό I), και συγκεκριμένα του περί σκοπού άρθρου του καταστατικού της, στο οποίο:

α) θα ενταχθεί η προώθηση του υγιούς και ελεύθερου ανταγωνισμού στον χρηματοπιστωτικό τομέα,

β) θα αποκλεισθεί ρητά η εξέταση, συζήτηση και πολύ περισσότερο η λήψη απόφασης σε οποιαδήποτε όργανο της ΕΕΤ, καταστατικό ή *ad hoc*, οποιουδήποτε θέματος αφορά σε τιμολογιακή πολιτική των μελών της, περιλαμβανομένου του άμεσου ή έμμεσου καθορισμού τιμών.

Μέχρι την τροποποίηση του καταστατικού, με την ίδια ως άνω απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου, θα απαγορευθεί ρητά οποιαδήποτε συζήτηση στα όργανα της ΕΕΤ θέματος που θα αφορά, άμεσα ή έμμεσα, σε καθορισμό τιμών.

II. Η ΕΕΤ, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της, δεσμεύεται να λάβει κάθε πρόσφορο μέσο, ώστε να ενταχθεί στα καθήκοντα και τις υποχρεώσεις των μονάδων κανονιστικής συμμόρφωσης των τραπεζών η πρόληψη και η αποφυγή κάθε αντι-ανταγωνιστικής συμπεριφοράς των τραπεζών.

III. Η ΕΕΤ δεσμεύεται ότι θα εντάξει έτι περαιτέρω την θεματολογία που άπτεται της προστασίας του ελεύθερου ανταγωνισμού στα εκπαιδευτικά της προγράμματα για τα στελέχη των τραπεζών και ιδίως στα προγράμματα που απευθύνονται σε στελέχη μονάδων κανονιστικής συμμόρφωσης.»

Κατόπιν των ανωτέρω, βασικοί παράγοντες στη διαμόρφωση της κρίσης της πλειοψηφίας των μελών της Επιτροπής αποτελούν:

- (i) Οι προτεινόμενες μειώσεις των διατραπεζικών προμηθειών, στο μέτρο που τα μεγέθη τους συγκλίνουν προς μεγέθη που το ύψος τους, έχει λάβει ως σημείο αναφοράς διεθνείς τιμές που είναι αποτέλεσμα κοστολογικών μελετών.
- (ii) Η αποδοχή από τις ενδιαφερόμενες τράπεζες μετακύλισης των εν λόγω μειώσεων και στους καταναλωτές. Δεδομένου ότι στην υπό εξέταση υπόθεση οι τράπεζες εγκαλούνται μόνο για θέματα που άπτονται των μεταξύ τους διατραπεζικών προμηθειών, η δέσμευση μετακύλισης των όποιων βελτιώσεών τους και στο επίπεδο των καταναλωτών αποτελεί την ανάληψη υποχρεώσεων προς όφελος των τελευταίων, πέραν αυτών που στη συγκεκριμένη υπόθεση θα μπορούσε να επιβάλλει με απόφασή της η Επιτροπή.

Αντίθετα, το μέλος της Επιτροπής κ. Βασίλειος Πατσουράτης, εκφράζοντας γενικότερη αντίθεση επί του θεσμού των δεσμεύσεων, επειδή θεωρεί ότι ενθαρρύνουν αντί να περιορίζουν τις αντιανταγωνιστικές συμπεριφορές, απορρίπτει τις προαναφερθείσες δεσμεύσεις. Ειδικότερα δε στην περίπτωση των Τραπεζών φρονεί ότι η διαπιστωθείσα στην υπό εξέταση υπόθεση συμπεριφορά, επιβάλλει την τιμωρία και καταδίκη τους.

Επίσης, το μέλος της Ε.Α. κ. Χρήστος Α. Ιωάννου θεωρεί ότι δεν χωρεί αποδοχή των προτεινόμενων προς ανάληψη δεσμεύσεων από τις Τράπεζες, με το εξής σκεπτικό:

«1. Το μέλος της Επιτροπής Ανταγωνισμού Χρήστος Α. Ιωάννου θεωρεί ότι δεν χωρεί η αποδοχή των προτεινόμενων προς ανάληψη δεσμεύσεων από τις Τράπεζες (στην 3^η επίσημη

εκδοχή τους, αυτήν της 28.7.2008, παρά τις υπαναχωρήσεις που πραγματοποιήθηκαν έναντι της αρχικής εκδοχής τους, της 29.10.2007), ούτε η αποδοχή των προτεινομένων προς ανάληψη δεσμεύσεων από την Ένωση Ελληνικών Τραπεζών (στην 2^η εκδοχή τους, της 6.6.2008), για λόγους ουσιαστικής και διαδικαστικής επάρκειάς τους. Αναλυτικά:

A. Οι Πολυμερείς Διατραπεζικές Προμήθειες στο Διατραπεζικό Σύστημα Διασύνδεσης ATM (Κανονισμού DIASATM)

A1. Η Παράβαση.

2. Για το σύστημα DIASATM η Εισήγηση της Γενικής Διεύθυνσης Ανταγωνισμού τεκμηρίωσε την πολυμερή διατραπεζική συμφωνία προμήθειας η οποία συνιστά την από 27.10.1993 παράβαση (βλ. Πρακτικά της από 27/10/1993 συνεδρίασης του Διοικητικού Συμβουλίου της ΔΙΑΣ Α.Ε., όπου γίνεται η πρώτη αναφορά στην «απόφαση» της «ΕΕΤ») της απαγορευτικής διάταξης των άρθρων 81 ΕΚ και του ομοίου περιεχομένου άρθρου 1 Ν. 703/77. Ήτοι αφορούν καθορισμό τιμών, δηλ. έναν σοβαρό περιορισμό του ανταγωνισμού, με χρονική διάρκεια πολλών ετών, καθώς η διάρκεια της παράβασης εκτείνεται τουλάχιστον για όση διάρκεια έχουν εφαρμογή οι υπό εξέταση διατραπεζικές συμβάσεις (τόσο οι αρχικές όσο και οι ανανεώσεις αυτών). Δηλαδή αφορούν την περίοδο 1993-2007, με εξαίρεση όσων τραπεζών είτε εισήλθαν αργότερα είτε διέκοψαν την συμμετοχή τους στο εν λόγω πολυμερές συμφωνηθέν σύστημα διατραπεζικής προμήθειας. Σε αυτήν την περίπτωση, η διάρκεια της παράβασης εκτείνεται μέχρι το χρονικό σημείο διακοπής της συμμετοχής.

3. Σημειώνεται (βλ. Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού της ΕΚ στις διασυνοριακές μεταφορές πίστωσης ΕΕ 1995, C 251 της 27.09.1995, σ. 3, παρ. 44) ότι «... μια συμφωνία πολυμερών διατραπεζικών προμηθειών συνιστά εμπόδιο στον ανταγωνισμό και εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 85 (νυν άρθρο 81) παράγραφος 1, εφόσον περιορίζει σε σημαντικό βαθμό την ελευθερία των τραπεζών να καθορίζουν μεμονωμένα την τιμολογιακή πολιτική τους. Ο περιορισμός αυτός μπορεί επίσης να επηρεάσει τη συμπεριφορά των τραπεζών έναντι των πελατών τους. Κάθε συμφωνία ή συντονισμένη πρακτική μεταξύ τραπεζών για τη μετακύλιση διατραπεζικής προμήθειας στις τιμές που εφαρμόζονται στους πελάτες θα συνιστά επίσης εμπόδιο στον ανταγωνισμό που εμπίπτει στην απαγόρευση του άρθρου 85 παράγραφος 1... 42. Εάν ο ανταγωνισμός μεταξύ συστημάτων είναι περιορισμένος ή ανύπαρκτος, θα θεωρείται γενικά ότι η προσφυγή σε πολυμερείς διατραπεζικές προμήθειες παρεμποδίζει τον ανταγωνισμό σε σημαντικό βαθμό και εμπίπτει επομένως στην απαγόρευση του άρθρου 85 παράγραφος 1».

A2. Οι Προϋποθέσεις Αποδοχής Δεσμεύσεων.

4. Εάν κατ' αρχήν, υπό τις ανωτέρω συνθήκες, ήθελε χωρήσει η παύση παράβασης μέσω της ανάληψης δεσμεύσεων, αυτή δύναται να πραγματοποιηθεί: είτε α) μέσω δεσμεύσεων κατάργησης της πολυμερούς διατραπεζικής συμφωνίας και της πολυμερούς διατραπεζικής προμήθειας, η οποία εξ ορισμού αποτελεί παράβαση της απαγορευτικής διάταξης των άρθρων 81 ΕΚ και του ομοίου περιεχομένου άρθρου 1 Ν. 703/77, και, επιπλέον, συνοδευτικών μέτρων πλαισίου ως προς το περιεχόμενο των διμερών συμφωνιών (άλλως δεν υπάρχει ανάγκη δεσμεύσεων, καθώς η μη-παράβαση της απαγορευτικής

διάταξης των άρθρων 81 ΕΚ και του ομοίου περιεχομένου άρθρου 1 Ν. 703/77 υποχρεώνει την ύπαρξη διμερών συμφωνιών), είτε β) μέσω δεσμεύσεων καθορισμού νέας πολυμερούς διαπραπραξικής συμφωνίας και διαπραπραξικής προμήθειας η οποία, κατ' ουσίαν, να πληρεί προϋποθέσεις σύμφωνες με τα κριτήρια του Άρθρου 81(3) ΕΚ, ήτοι να συνεπάγεται οφέλη της πολυμερούς συμφωνίας ως προς τους καταναλωτές, την τεχνική πρόοδο στα συστήματα πληρωμών, και τον μη-περιορισμό του ανταγωνισμού μεταξύ των τραπεζών.

5. Η τεκμηρίωση των προϋποθέσεων προς τυχόν αποδοχή νέας πολυμερούς διαπραπραξικής συμφωνίας και νέας πολυμερούς διαπραπραξικής προμήθειας συνδέεται με το εάν τα μέρη παρέχουν επαρκή πληροφόρηση και τεκμηρίωση, φέροντας κατ' ουσίαν το βάρος της αποδείξεως, όπως, αντιστοίχως, η Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού έφερε, επαρκώς, το βάρος των αποδείξεως της παράβασης των άρθρων 1 Ν. 703/77 και 81 ΕΚ .

6. Τα στοιχεία και τα επιχειρήματα, γραπτά ή προφορικά, που προσκόμισαν οι εκπρόσωποι των τραπεζών στην ιδιαιτέρως μακράς διάρκειας συζήτηση των δεσμεύσεων, δεν στοιχειοθετούν επαρκώς την δυνατότητα αποδοχής των δεσμεύσεων, έστω όπως αυτές διαμορφώθηκαν στην 3^η επίσημη (από 28.7.2008) εκδοχή τους.

7. Σημειωτέον επίσης ότι αυτό δεν κατέστη εφικτό παρά το γεγονός ότι η διαδικασία παρεξέκλινε κάθε προβλεπόμενου χρονικού ορίου. Σύμφωνα με το άρθρο 13 παρ. 5 του Κανονισμού Λειτουργίας Ε.Α., «αν η Ε.Α. κρίνει ανεπαρκείς τις αρχικά προτεινόμενες δεσμεύσεις, η Ε.Α. ή προχωρεί αμέσως στη συζήτηση της υπόθεσης ή καλεί τις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις να προβούν στις απαραίτητες τροποποιήσεις εντός προθεσμίας 10 ημερών. Σε περίπτωση που οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις δεν επιφέρουν εμπροθέσμως τις απαραίτητες τροποποιήσεις ή οι τροποποιήσεις κριθούν εκ νέου ανεπαρκείς, η Ε.Α. προχωρεί στη συζήτηση της υπόθεσης».

A3. Η Αρχική Πρόταξη εκ μέρους ΕΕΤ και Τραπεζών των Κανονισμών VISA INTERNATIONAL και MASTERCARD EUROPE / INTERNATIONAL

8. Οι προτεινόμενες από τις Τράπεζες προς ανάληψη δεσμεύσεις, από την πρώτη υποβολή τους την 29.10.2008, αλλά και με τις επιπλέον συνοδευτικές διευκρινίσεις της 6.2.2008, με το σχέδιο συμπληρωματικού υπομνήματος της 15.5.2008, με το συμπληρωματικό υπόμνημα για την ανάληψη δεσμεύσεων της 6.6.2008, ήτοι σε όλες τις εκδοχές τους πλην εκείνης της 28.7.2008, προσανατολιζόταν συστηματικά στην εφαρμογή πολυμερούς διαπραπραξικής προμήθειας για τις αναλήψεις μετρητών και την ερώτηση υπολοίπου στο πλαίσιο του εγχώριου διαπραπραξικού συστήματος διασύνδεσης αυτόματων ταμειακών μηχανών DIASATM, βάσει των διαπραπραξικών προμηθειών που προβλέπονται από τους κανονισμούς / αποφάσεις των διεθνών οργανισμών VISA INTERNATIONAL και MASTERCARD EUROPE / INTERNATIONAL οι οποίοι αφορούν την ανάληψη μετρητών και την ερώτηση υπολοίπου μεταξύ δύο διαφορετικών χωρών της Ένωσης και του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου.

9. Ήτοι, οι προτεινόμενες από τις Τράπεζες προς ανάληψη δεσμεύσεις, σε όλες τις εκδοχές τους έως και την 6.6.2008, περιελάμβαναν την ρητή αναφορά και επιδίωξη αποδοχής από της Επιτροπή Ανταγωνισμού των πολυμερών διασυνοριακών («inter-country») διαπραπραξικών προμηθειών των διεθνών οργανισμών VISA INTERNATIONAL

MASTERCARD EUROPE / INTERNATIONAL ως εθνικών («intra-country») πολυμερών διατραπεζικών προμηθειών για τις αναλήψεις μετρητών και την ερώτηση υπολοίπου στο πλαίσιο του εγχώριου διατραπεζικού συστήματος διασύνδεσης αυτόματων ταμειακών μηχανών DIASATM.

10. Στο σύνολο των συνεδριάσεων οι εκπρόσωποι των τραπεζών δεν προσεκόμισαν στοιχεία και δεν κατέθεσαν επιχειρήματα που να αιτιολογούν τυχόν αναγκαιότητα και την σκοπιμότητα υιοθέτησης των διεθνών / διασυνοριακών διατραπεζικών προμηθειών («inter-country») των διεθνών οργανισμών VISA INTERNATIONAL MASTERCARD EUROPE / INTERNATIONAL ως εθνικών («intra-country») πολυμερών διατραπεζικών προμηθειών για τις αναλήψεις μετρητών και την ερώτηση υπολοίπου στο πλαίσιο του εγχώριου διατραπεζικού συστήματος διασύνδεσης αυτόματων ταμειακών μηχανών DIASATM.

11. Οι εκπρόσωποι των Τραπεζών στα υπομνήματά τους, αλλά και στον περιορισμένο εξ αυτών αριθμό οι οποίοι έλαβαν τον λόγο επί του θέματος, δεν υποστήριξαν τυχόν «υποχρεωτικότητα» ή «δεσμευτικότητα» εισαγωγής των διασυνοριακών προμηθειών διατραπεζικών προμηθειών των διεθνών οργανισμών VISA INTERNATIONAL MASTERCARD EUROPE / INTERNATIONAL ως εθνικών («intra-country») πολυμερών διατραπεζικών προμηθειών στις αναλήψεις μετρητών και την ερώτηση υπολοίπου στο πλαίσιο του εγχώριου συστήματος DIASATM. Ανεφέρθησαν κυρίως είτε σε εικαζόμενες «ευλογίες» της Ευρωπαϊκής Επιτροπής [«για το ένα σύστημα, των ATM, προτείναμε να χρησιμοποιήσουμε μια τιμολόγηση που ισχύει σε όλη την Ευρώπη, έχει την ευλογία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής μέχρι στιγμής θεωρούσαμε, με τα ερωτηματικά αυτά που τέθηκαν από την εισήγηση με τη Mastercard, και εν πάση περιπτώσει συνιστά μια δραματική μείωση της τιμολόγησης που ισχύει μεταξύ μας, με ό,τι κι αν συνεπάγεται αυτό» (εκπρόσωπος Τράπεζας κ.Κ., συνεδρίαση 15.2.2008)], είτε σε εικαζόμενη εξέτασή τους από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή («παρουσιάζουν σ' εμάς μια ελκυστική πρόταση εκ του λόγου ότι αυτά τα διεθνή συστήματα ως προς το ύψος αυτών των προμηθειών έχουν ήδη εξετασθεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και έχουν εγκριθεί μετά από μελέτες από Οικονομολόγους, μετά από εκτενή επιχειρηματολογία, ως πληρούντα τις προϋποθέσεις του 81.3, δηλαδή ότι είναι κάτι που έχει ωφέλειες, έχει βελτιώσεις στις αποτελεσματικότητες και είναι προς όφελος του καταναλωτή» (εκπρόσωπος Τράπεζας κ.Δ., συνεδρίαση 15.2.2008), είτε επικαλούμενοι ότι για «τεχνικούς λόγους» ... «δεν μπορούμε να αλλάξουμε το τιμολόγιο της VISA και της MASTERCARD που παίρνουμε σαν βάση» (εκπρόσωπος Τράπεζας κ.Κ., συνεδρίαση 5.6.2008).

12. Οι εκπρόσωποι της EET ωστόσο, επέμειναν στην παρουσίαση της εισαγωγής των διασυνοριακών διατραπεζικών προμηθειών των διεθνών οργανισμών VISA INTERNATIONAL και MASTERCARD EUROPE / INTERNATIONAL ως εθνικών («intra-country») πολυμερών διατραπεζικών προμηθειών στις αναλήψεις μετρητών και την ερώτηση υπολοίπου στο πλαίσιο του εγχώριου συστήματος DIASATM, ως «υποχρεωτική» ή «δεσμευτική» αναφέροντας π.χ. «η πρόταση να πάμε στα διεθνή είναι ο καλύτερος κόσμος στον οποίο θα καταλήξουμε» (εκπρόσωπος EET, συνεδρίαση 7.2.2008), «δεν μπορεί να πάει παρακάτω, δεν είναι δυνατό να πάει παρακάτω. Δε μπορεί κανείς να επιβάλλει κάτι παρακάτω» (εκπρόσωπος EET, συνεδρίαση 7.2.2008), «στην περίπτωση των

καρτών, δε νοούνται διμερείς συμβάσεις όταν βρίσκεσαι σ' ένα δίκτυο» (εκπρόσωπος EET, συνεδρίαση 7.2.2008), «το ελάχιστο θα είναι το interchange fee της VISA και της Master Card» (εκπρόσωπος EET, συνεδρίαση 7.2.2008), «δεν υπάρχει καλύτερος κόσμος απ' αυτόν. Αυτός είναι ο άριστος κόσμος στον οποίο μπορούμε να ζήσουμε, ...αυτό είναι που προτείνουμε στις δεσμεύσεις μας. Δεν μπορούμε να προτείνουμε τίποτε περισσότερο» (εκπρόσωπος EET, συνεδρίαση 7.2.2008), «Που θα πάμε εκ των πραγμάτων; Στα διεθνή. Δεν μπορούμε να πάμε χαμηλότερα από τα διεθνή. ...δεν μπορεί να επιβληθεί να πάμε χαμηλότερα από τα διεθνή... δεν μπορεί να επιβληθεί στις τράπεζες να πάνε χαμηλότερα από τα διεθνή, στο βαθμό και στην έκταση που χρησιμοποιούν Visa και MasterCard» (εκπρόσωπος EET, συνεδρίαση 29.2.2008), χωρίς όμως περαιτέρω τεκμηρίωση.

13. Από τα κείμενα των Κανονισμών των διεθνών δικτύων VISA INTERNATIONAL και MASTERCARD EUROPE / INTERNATIONAL για τις διασυνοριακές προμήθειες, τα οποία προσεκόμισαν εκπρόσωποι Τραπεζών, κατόπιν αιτήματος της Γενικής Διεύθυνσης Ανταγωνισμού, την 6.2.2008, προκύπτει πλήρης δυνατότητα εφαρμογής διαφορετικών, εθνικών («intra-country»), διατραπεζικών προμηθειών, είτε πολυμερών είτε διμερών.

14. Επιπλέον δε, και στην περίπτωση που «δεν ίσχυε» αυτή η δυνατότητα εφαρμογής διαφορετικών εθνικών («intra-country») προμηθειών, λόγω ενδεχομένως «απαγορευτικής» διάταξης των Κανονισμών, αυτή θα έπρεπε να τύχει εξέτασης ως προς την συμφωνία της με τους κοινοτικούς και εθνικούς κανόνες ανταγωνισμού. Στην προκειμένη περίπτωση όμως τέτοια «απαγορευτική» ρύθμιση δεν ισχύει. Αντιθέτως μάλιστα από τους Κανονισμούς προβλέπεται ρητά η δυνατότητα των τραπεζών, στα πλαίσια της συνεργασίας τους με τους διεθνείς οργανισμούς VISA INTERNATIONAL και MASTERCARD EUROPE / INTERNATIONAL, να έχουν την δυνατότητα εφαρμογής διαφορετικών εθνικών πολυμερών ή διμερών διατραπεζικών προμηθειών.

15. Επίσης μέχρι σήμερα η Ευρωπαϊκή Επιτροπή σε καμιά απόφασή της δεν έχει επιβεβαιώσει ότι οι κανόνες των συστημάτων VISA και MasterCard ως προς τις πολυμερείς διατραπεζικές προμήθειες στις αναλήψεις μετρητών και την ερώτηση υπολοίπου κείνται σε συμμόρφωση προς τους ευρωπαϊκούς κανόνες περί ανταγωνισμού. Δεδομένου δε ότι εθνικές αρχές ανταγωνισμού ήδη ερευνούν το εν λόγω ζήτημα, η αποδοχή του ρυθμιστικού πλαισίου πολυμερών διατραπεζικών προμηθειών που εφαρμόζεται για τις διασυνοριακές συναλλαγές σε εθνικό επίπεδο θα προϋπέθετε τον συμπληρωματικό αυτεπάγγελτο έλεγχο επί των κανόνων και των συστημάτων VISA και MasterCard ως προς τις πολυμερείς διατραπεζικές προμήθειες επί ανάληψης μετρητών και ερώτησης υπολοίπου στο πλαίσιο του εγχώριου συστήματος DIASATM.

16. Κατόπιν των ανωτέρω, είναι θετικό ότι οι εκπρόσωποι των τραπεζών στην 3^η επίσημη εκδοχή των προτεινόμενων δεσμεύσεων (αυτήν της 28.7.2008) εν τοις πράγμασι αναγνώρισαν εμμέσως ότι δεν υφίσταται ούτε δυνατότητα, ούτε «υποχρέωση», αποδοχής των πολυμερών διατραπεζικών προμηθειών για τις διασυνοριακές αναλήψεις μετρητών ή ερωτήσεις υπολοίπου βάσει των Κανονισμών VISA INTERNATIONAL και MASTERCARD EUROPE / INTERNATIONAL, και ότι, συνεπώς, το πεδίο ανάληψης δεσμεύσεων δεν προσδιορίζεται από τις inter-country διατραπεζικές προμήθειες VISA

INTERNATIONAL και MASTERCARD EUROPE / INTERNATIONAL για την ανάληψη μετρητών και την ερώτηση υπολοίπου μεταξύ δύο διαφορετικών χωρών της Ένωσης και του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου.

17. Είναι επίσης θετικό ότι οι εκπρόσωποι των τραπεζών, στην 3^η επίσημη εκδοχή των προτεινόμενων δεσμεύσεων (αυτήν της 29.7.2008, αριθ. ημ. πρωτ. 585) εν τοις πράγμασι απεδέχθησαν την ανάγκη προσαρμογής των προτεινόμενων δεσμεύσεων υπό την μορφή ενιαίου συστήματος πολυμερών διατραπεζικών προμηθειών, και δεν επέμειναν στην ταυτόχρονη και παράλληλη αποδοχή/εφαρμογή των διαφορετικών πολυμερών διατραπεζικών προμηθειών των δύο Κανονισμών, αφενός της VISA INTERNATIONAL αφετέρου της MASTERCARD EUROPE / INTERNATIONAL, οι οποίες διαφέρουν και ως προς το ύψος και ως προς την δομή. Η VISA INTERNATIONAL προβλέπει διατραπεζική προμήθεια για την ανάληψη μετρητών από 0,75€ έως 1,00€ ανάλογα με τον τύπο της κάρτας, και 0,30€ για την ερώτηση υπολοίπου, δηλαδή ορίζει προμήθεια ανά συναλλαγή. Ενώ η MASTERCARD EUROPE / INTERNATIONAL προβλέπει διατραπεζική προμήθεια για την ανάληψη μετρητών από 0,65€ έως 2,05€ ανάλογα με τον τύπο της κάρτας, και ανάλογα με το ποσό της συναλλαγής. Ενδεχομένως δε, όπως φαίνεται από τα τμήματα των Κανονισμών που κοινοποιήθηκαν, διαφέρουν και ως προς τον τρόπο καθορισμού τους.

A4. Η Διατήρηση στις Προτεινόμενες Δεσμεύσεις Τιμών προερχομένων εκ των Κανονισμών VISA INTERNATIONAL και MASTERCARD EUROPE / INTERNATIONAL

18. Παρά τις ανωτέρω θετικές εξελίξεις, που εντέλει έλαβαν χώρα σχεδόν μετά την παρέλευση εξαμήνου από την έναρξη της διαδικασίας συζήτησης επί των δεσμεύσεων, δηλαδή παρά την παράλειψη κάθε ρητής αναφοράς στους Κανονισμούς VISA INTERNATIONAL και MASTERCARD EUROPE / INTERNATIONAL, και στις πολυμερείς διατραπεζικές προμήθειες που αυτοί ορίζουν για τις διασυνοριακές συναλλαγές, και παρά τον προσανατολισμό σε ενιαίο καθορισμό της διατραπεζικής προμήθειας, στην 3^η επίσημη εκδοχή των προτεινόμενων δεσμεύσεων (αυτήν της 28.7.2008) διατηρήθηκαν αφενός τα ελάχιστα της από 27/10/1993 και υπό κατάργηση (προς παύση της παράβασης) πολυμερούς διατραπεζικής προμήθειας, αφετέρου οι τιμές και η δομή των τιμολογίων των Κανονισμών VISA INTERNATIONAL και MASTERCARD EUROPE / INTERNATIONAL, αν και, πλέον, χωρίς να γίνεται η ρητή αναφορά σε αυτούς τους Κανονισμούς.

19. Ενώ οι υπό κατάργηση (προς παύση της παράβασης) πολυμερείς διατραπεζικές προμήθειες, που περιγράφονται στον «Κανονισμό Λειτουργίας του Διατραπεζικού Ηλεκτρονικού Συστήματος ATMs Switching [DIASATM (βλ. Κανονισμός Λειτουργίας, Έκδοση 1.01 Ιούλιος 1996, Έκδοση 1.02 Μάιος 1997, Έκδοση 2.0 Δεκέμβριος 2001, Έκδοση 2.1 Μάιος 2004, Έκδοση 2.2. Σεπτέμβριος 2005)]» όριζαν για την ανάληψη μετρητών από τα ATM άλλων τραπεζών (εντός Ελλάδος) μέσω δικτύου ΔΙΑΣ προμήθεια 1% επί του αναλαμβανομένου ποσού μείον 0,15€ (δεκαπέντε λεπτά του ευρώ) + ΦΠΑ (προμήθεια ΔΙΑΣ Α.Ε.), με ελάχιστο ποσό 0,73€ (εβδομήντα τρία λεπτά του ευρώ) και μέγιστο 2,79€ (δύο ευρώ και εβδομήντα εννέα λεπτά του ευρώ) για το ποσό ανάληψης, και τα ποσά αυτά έχουν μείνει αμετάβλητα από την έναρξη λειτουργίας του συστήματος,

δηλαδή από το έτος 1995, στις προτεινόμενες δεσμεύσεις, στην 3^η επίσημη εκδοχή τους της 28.7.2008, διατηρείται ως διατραπεζική προμήθεια το ελάχιστο ποσό των 0,73€ για συναλλαγές ανάληψης έως 50€, ενώ για ποσά ανάληψης από 51€ έως 100€ η διατραπεζική προμήθεια ορίζεται σε 0,85€, για ποσά ανάληψης από 101€ έως 110€ ορίζεται σε 0,95€, και για ποσά ανάληψης άνω των 110€ ορίζεται σε 1,00€.

20. Κατ' ουσίαν το περιεχόμενο της 3^{ης} επίσημης εκδοχής των δεσμεύσεων, ενώ διατηρεί το ελάχιστο της διατραπεζικής προμήθειας που προέβλεπε και η υπό κατάργηση συμφωνία, υιοθετεί επιπλέον ένα μίγμα τιμών διατραπεζικών προμηθειών, από τους Κανονισμούς VISA INTERNATIONAL και MASTERCARD EUROPE / INTERNATIONAL, οι οποίες, υπενθυμίζεται, αφορούν διασυνοριακές («inter-country») συναλλαγές ανάληψης μετρητών.

21. Ειδικότερα, διατηρεί το ελάχιστο ποσό των 0,73€ για συναλλαγές ανάληψης έως 50€, που προϋπήρχε στην υπό κατάργηση (προς παύση της παράβασης) διατραπεζική συμφωνία, εισάγοντας όμως μια νέα κατηγορία συναλλαγής/ανάληψης έως 50€ η οποία δεν υφίσταται στους Κανονισμούς VISA INTERNATIONAL και MASTERCARD EUROPE / INTERNATIONAL. Εν συνεχεία για ποσά ανάληψης από 51€ έως 100€ η διατραπεζική προμήθεια που ορίζεται σε 0,85€ είναι η διατραπεζική προμήθεια βάσει «Κανονισμού MASTERCARD EUROPE / INTERNATIONAL» για συναλλαγές έως 100€ και για ένα ορισμένο είδος κάρτας (EMV ATM), και όχι η κατώτερη δυνατή, καθώς για άλλο «είδος κάρτας» (NON EMV ATM) ο Κανονισμός προβλέπει διατραπεζική προμήθεια κατώτερη κατά 23,5% (0,65€ αντί του υιοθετούμενου 0,85€). Η διατραπεζική προμήθεια για ποσά ανάληψης από 101€ έως 110€ που ορίζεται σε 0,95€ είναι η διατραπεζική προμήθεια βάσει «Κανονισμού MASTERCARD EUROPE / INTERNATIONAL» για συναλλαγές έως 150€ και για ένα ορισμένο είδος κάρτας (EMV ATM), και όχι η κατώτερη δυνατή, καθώς για άλλο «είδος κάρτας» (NON EMV ATM) ο Κανονισμός προβλέπει διατραπεζική προμήθεια κατώτερη κατά 21,05% (0,75€ αντί του υιοθετούμενου 0,95€). Τέλος, η διατραπεζική προμήθεια για ποσά ανάληψης άνω των 110€ που ορίζεται σε 1,00€ είναι η γενικής εφαρμογής βάσει «Κανονισμού VISA INTERNATIONAL» για συναλλαγές ανεξαρτήτως ποσού (όπως προαναφέρθηκε στην περίπτωση του «Κανονισμού VISA INTERNATIONAL» για διασυνοριακές συναλλαγές εφαρμόζεται ενιαία διατραπεζική προμήθεια) και για ένα ορισμένο είδος κάρτας (EMV ATM), και όχι η κατώτερη δυνατή, καθώς για άλλο «είδος κάρτας» (NON EMV ATM) ο «Κανονισμός VISA INTERNATIONAL» προβλέπει διατραπεζική προμήθεια κατώτερη κατά 25,0% (0,75€ αντί του υιοθετούμενου 1,00€).

22. Ως προς την ερώτηση υπολοίπου ενώ οι υπό κατάργηση (προς παύση της παράβασης) πολυμερείς διατραπεζικές προμήθειες, που περιγράφονται στον «Κανονισμό Λειτουργίας του Διατραπεζικού Ηλεκτρονικού Συστήματος ATMs Switching [DIASATM (βλ. Κανονισμός Λειτουργίας, Έκδοση 1.01 Ιούλιος 1996, Έκδοση 1.02 Μάιος 1997, Έκδοση 2.0 Δεκέμβριος 2001, Έκδοση 2.1 Μάιος 2004, Έκδοση 2.2. Σεπτέμβριος 2005)]» όριζαν για την ερώτηση υπολοίπου σε ATM άλλων τραπεζών «0,29€ (είκοσι εννέα λεπτά του ευρώ) ανά συναλλαγή, και συνολικά 0,15 € (δεκαπέντε λεπτά του ευρώ) για το ΔΙΑΣ Α.Ε.+0,29€ (είκοσι εννέα λεπτά του ευρώ) για την τράπεζα», στις προτεινόμενες

δεσμεύσεις, στην 3^η επίσημη εκδοχή τους της 28.7.2008, η διατραπεζική προμήθεια μειώνεται στο 0,15€. Κατ' ουσίαν για τον ορισμό της διατραπεζικής προμήθειας στην Ερώτηση Υπολοίπου επιλέγεται η λύση του μέσου όρου μεταξύ του 0,30€ που προβλέπει ο «Κανονισμός VISA INTERNATIONAL» και του 0,00€ που προβλέπει ο «Κανονισμός MASTERCARD EUROPE / INTERNATIONAL». Αμφότεροι όμως αφορούν διασυνοριακές («inter-country») συναλλαγές Ερώτησης υπολοίπου.

23. Το ανωτέρω περιεχόμενο της 3^{ης} επίσημης εκδοχής των προτεινόμενων δεσμεύσεων, όπως και οι προγενέστερες εκδοχές αυτών, ενώ κατ' ουσίαν δεν εμπεριέχουν μεταβολή τους ως προς τις τιμές καθ' εαυτές, παρουσιάστηκαν εκ μέρους εκπροσώπων των τραπεζών ότι «εν πάση περιπτώσει συνιστά μια δραματική μείωση της τιμολόγησης που ισχύει μεταξύ μας» (εκπρόσωπος Τράπεζας κ.Κ., συνεδρίαση 15.2.2008) ή ότι «εμείς προτείνουμε στο ATM μια δραματική μείωση των τιμών και να πάμε σ' ένα τιμολόγιο που είναι αυτό που ισχύει ευρωπαϊκώς». Όμως όπως προκύπτει από την ανωτέρω ανάλυση πρόκειται περί μειώσεων οι οποίες αφορούν μόνον τα ανώτατα όρια των πολυμερών διατραπεζικών προμηθειών των υπό κατάργηση όρων του «Κανονισμού Λειτουργίας του Διατραπεζικού Ηλεκτρονικού Συστήματος ATMs Switching (DIASATM)».

A5. Η Αναιτιολόγητη Διατήρηση των Τιμών των Διατραπεζικών Προμηθειών στα υψηλότερα επίπεδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης

24. Συνέπεια αυτού είναι ότι οι υπό εξέταση πολυμερείς διατραπεζικές προμήθειες στην Ελλάδα, οι οποίες υπό το καθεστώς του «Κανονισμού Λειτουργίας του Διατραπεζικού Ηλεκτρονικού Συστήματος ATMs Switching (DIASATM)» ήταν εμφανώς υψηλότερες από εκείνες των διεθνών δικτύων VISA INTERNATIONAL και MASTERCARD EUROPE / INTERNATIONAL, αν και με την πρόταση υιοθέτησης των εν λόγω διεθνών διατραπεζικών προμηθειών ως «εθνικών» προκύπτει πράγματι μείωση, εξακολουθούν, αναιτιολόγητα, να κινούνται και να παραμένουν στο πεδίο των σχετικά υψηλότερων διατραπεζικών προμηθειών στην Ευρώπη. Κι αυτό ισχύει είτε πριν την κατάργηση των σχετικών όρων του «Κανονισμού Λειτουργίας του Διατραπεζικού Ηλεκτρονικού Συστήματος ATMs Switching (DIASATM)», είτε κατόπιν των προτάσεων αποδοχής δεσμεύσεων που κινούνται στα πλαίσια τιμών που καθορίζονται, για διασυνοριακές συναλλαγές, από τα διεθνή δίκτυα VISA INTERNATIONAL και MASTERCARD EUROPE / INTERNATIONAL.

25. Το ανωτέρω συμπέρασμα, ότι οι υπό εξέταση διατραπεζικές προμήθειες είναι σε κάθε περίπτωση από τις υψηλότερες διατραπεζικές προμήθειες στην Ευρώπη, επιβεβαιώνεται από δύο διαφορετικές πηγές δεδομένων, για να περιορισθούμε στις πηγές των οποίων έγινε μνεία κατά την διάρκεια της διαδικασίας. Επιβεβαιώνεται, πρώτον, από την προσομοίωση που πραγματοποιήθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στα πλαίσια της Τομεακής έρευνας, σύμφωνα με το άρθρο 17 του κανονισμού 1/2003, σχετικά με τις λιανικές τραπεζικές υπηρεσίες (βλ. European Commission, 2007, Report on the retail banking sector inquiry, Commission Staff Working Document accompanying the Communication from the Commission – Sector Inquiry under Art 17 of Regulation 1/2003 on retail banking (Final Report) [COM(2007) 33 final], Directorate-General for

Competition, SEC(2007) 106, 31 January 2007) για την ανάλυση του ύψους της διατραπεζικής προμήθειας που «επιβάλλεται» στην περίπτωση ανάληψης μετρητών €100. Επιβεβαιώνεται, δεύτερον, από τα νεότερα συγκριτικά στοιχεία που κατέθεσε στην διάρκεια της ακροαματικής διαδικασίας η μάρτυς εκ μέρους των Τραπεζών.

26. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της προσομοίωσης που πραγματοποιήθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στα πλαίσια της Τομεακής έρευνας, σύμφωνα με το άρθρο 17 του κανονισμού 1/2003, σχετικά με τις λιανικές τραπεζικές υπηρεσίες (βλ. European Commission, 2007, Report on the retail banking sector inquiry, Commission Staff Working Document accompanying the Communication from the Commission – Sector Inquiry under Art 17 of Regulation 1/2003 on retail banking (Final Report) [COM(2007) 33 final], Directorate-General for Competition, SEC(2007) 106, 31 January 2007) για την ανάλυση του ύψους της διατραπεζικής προμήθειας που «καταβάλλεται» στην περίπτωση ανάληψης μετρητών €100, προσομοίωσης για την συγκριτική αξιολόγηση 27 συστημάτων πληρωμών με κάρτες που χρησιμοποιούνται για αναλήψεις μετρητών από ATM (25 εθνικών και 2 διεθνών) σε 11 κράτη-μέλη της Ένωσης, προέκυψε ότι (βλ. European Commission, 2007, Report on the retail banking sector inquiry, Commission Staff Working Document accompanying the Communication from the Commission – Sector Inquiry under Art 17 of Regulation 1/2003 on retail banking (Final Report) [COM(2007) 33 final], Directorate-General for Competition, SEC(2007) 106, 31 January 2007, σελ. 156-160 και Figure 57 στην σελ. 157) από τα 27 σχήματα του δείγματος, σε 11 από αυτά η διατραπεζική προμήθεια είναι κατώτερη του 0,50€, σε άλλα 5 είναι χαμηλότερη του 1,00€, σε άλλα 2 είναι χαμηλότερη του 1,50€, σε άλλα 3 χαμηλότερη των 2,00€, και σε άλλα 5 μεταξύ 2,50€ και 3,00€ και σε ένα ανώτερη των 3,00€. Σημειώνεται ότι από τα ανωτέρω 27 συστήματα πληρωμών-αναλήψεων σε έξι από αυτά εφαρμόζονται πολυμερείς διατραπεζικές προμήθειες, ενώ στα λοιπά εθνικά εφαρμόζονται διμερείς συμφωνίες. Στα έξι αυτά προστίθενται και τα δύο διεθνή συστήματα πληρωμών του δείγματος που χρησιμοποιήθηκε στην ανάλυση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

27. Για την αξιολόγηση της συγκριτικής θέσης των υπό εξέταση πολυμερών διατραπεζικών προμηθειών, είτε υπό τους όρους του «Κανονισμού Λειτουργίας του Διατραπεζικού Ηλεκτρονικού Συστήματος ATMs Switching (DIASATM)», είτε υπό τους όρους των προτεινομένων δεσμεύσεων στην 3^η επίσημη εκδοχή τους, έναντι συστημάτων πληρωμών-αναλήψεων σε ATM στα λοιπά κράτη-μέλη της Ένωσης, είναι εξίσου χρήσιμα τα στοιχεία που κατετέθησαν από την μάρτυρα των τραπεζών κατά την ακροαματική διαδικασία της 29.2.2008. Πρόκειται για στοιχεία που επανακατετέθησαν εγγράφως την 4.4.2008, και αφορούν δείγμα 10 κρατών-μελών της Ένωσης, επιλεγέν από την μάρτυρα, ως προς α) τις χρεώσεις διατραπεζικών προμηθειών, β) τις χρεώσεις για διατραπεζικά δίκτυα ATM /switching fee (το αντίστοιχο της εν Ελλάδι αμοιβής της ΔΙΑΣ ΑΕ) και γ) ως προς τις χρεώσεις πελατών από την Τράπεζα εκδότη της κάρτας για αναλήψεις από άλλη τράπεζα (κάτοχο της ATM).

28. Τα στοιχεία που κατέθεσε η μάρτυς σχετικά με 10 χώρες της Ένωσης φέρουν την Ελλάδα να έχει από τις υψηλότερες διατραπεζικές προμήθειες και, επιπλέον, να έχει ως αφετηρία, ως ελάχιστο, την σχετικά υψηλότερη διατραπεζική προμήθεια. Η Γερμανία

φέρεται να έχει ενιαία διατραπεζική προμήθεια 0,77€ εντός δικτύου, η Γαλλία από 0,70€ έως 1,00€, η Ισπανία 0,45€ εντός δύο δικτύων (Sistema 4B και Euro 600) και το τρίτο δίκτυο Servired φέρεται να έχει ως προμήθεια το 2% και 1,7€ κατ' ελάχιστον, η Ιταλία 0,69€ (ενώ καθ' οδόν τελεί νεότερη απόφαση μείωσης των πολυμερών διατραπεζικών προμηθειών), η Βρετανία, σε συνέχεια και της απόφασης LINK, 0,30€ για on-site ATM και 0,50€ για τα remote ATM, η Πορτογαλία 0,22€, το Βέλγιο 0,70€, το Λουξεμβούργο 0,74€ και η Ιρλανδία από 0,25€ έως 0,66€. Έναντι αυτών η Ελλάδα είχε διατραπεζικές προμήθειες 0,73€ έως 2,79€, και με τις προτεινόμενες δεσμεύσεις ορίζονται σε τιμή από 0,73€ έως 1,00€. Από τις ανωτέρω συγκρίσεις ως υπογραμμισθούν ιδιαίτερα οι τιμές σε Πορτογαλία (0,22€) και Ιρλανδία (από 0,25€ έως 0,66€), καθώς πρόκειται για χώρες και οικονομίες ανάλογου με την Ελλάδα μεγέθους και, ιδιαίτερα, με συγκρίσιμους αριθμούς συναλλαγών.

29. Σε κάθε περίπτωση στην Ελλάδα, βάσει των προτεινόμενων δεσμεύσεων, η ελάχιστη διατραπεζική προμήθεια παραμένει στο 0,73€, ήτοι παραμένει ως είχε επί «Κανονισμού Λειτουργίας του Διατραπεζικού Ηλεκτρονικού Συστήματος ATMs Switching (DIASATM)», και, επιπλέον, μεταξύ των 10 χωρών του δείγματος που επέλεξε η μάρτυς, παραμένει στην Ελλάδα με το ανώτερο «ελάχιστο σημείο εκκίνησης» των διατραπεζικών προμηθειών. Χωρίς να λαμβάνεται υπόψη ότι σε αρκετές άλλες χώρες της Ένωσης οι διατραπεζικές προμήθειες είναι μηδενικές ή δεν υφίστανται, καθώς αρκετά συστήματα πληρωμών στην Ένωση λειτουργούν όχι μόνο με χαμηλότερες διατραπεζικές προμήθειες αλλά και χωρίς διατραπεζικές προμήθειες.

30. Συνεπώς τα συγκριτικά στοιχεία που η μάρτυς των Τραπεζών προσεκόμισε εμφανίζουν την Ελλάδα να κινείται και να παραμένει, τόσο πριν τις προτεινόμενες δεσμεύσεις, όσο και μετά από αυτές, σε πεδίο των σχετικά υψηλότερων διατραπεζικών προμηθειών μεταξύ των 10 χωρών του δείγματος. Σημειωτέον δε ότι όπου έχουν υπάρξει σχετικές αποφάσεις ρυθμιστικών Αρχών Ανταγωνισμού για την εξέταση και έγκριση πολυμερών διατραπεζικών προμηθειών για τα ATM αυτές είναι σημαντικότερα κατώτερες των εδώ διατηρούμενων ελαχίστων του 0,73€. Για παράδειγμα, στην Βρετανία είναι στο 0,30€-0,50€ (προφανώς γίνεται μετατροπή σε ευρώ του 0,28£ και του 0,40£ που είχε εγκριθεί από την απόφαση LINK του 2001, και όπως έχει διαμορφωθεί έκτοτε μειούμενο βάσει του μηχανισμού μείωσης που προέβλεπε η εν λόγω απόφαση), στην Ισπανία είναι στο 0,45€ (συναφείς και η απόφαση Sistema 4B και Euro 600 για εφαρμογή συνδεδεμένη και με το δίκτυο Mastercard, και με θεώρηση της διατραπεζικής προμήθειας Visa μόνον ως «ανώτατου ορίου»), στην Ιταλία είναι 0,69€, ή μάλλον ήταν, λόγω αναμενόμενης νέας απόφασης για περαιτέρω μειώσεις των πολυμερών διατραπεζικών προμηθειών που προέβλεπαν οι συμφωνίες της Co.Ge.Ban και της Italian Banking Association για τις κάρτες Bancomat.

31. Η συγκριτική αξιολόγηση των ανωτέρω στοιχείων δεν γίνεται με σκοπό να αιτιολογηθεί και να υπάρξει ως επιλογή για τις πολυμερείς διατραπεζικές προμήθειες στην Ελλάδα μία τιμή με κριτήριο την τιμή που άλλοι οργανισμοί σε άλλο κράτος-μέλος έχουν ορίσει. Η συγκριτική αξιολόγηση γίνεται για να αποσαφηνισθεί η σχετική θέση των εγχώριων πολυμερών διατραπεζικών προμηθειών έναντι του τι ισχύει σε άλλα κράτη-μέλη

της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και, κυρίως, για να υπογραμμισθεί η ανάγκη τήρησης των ουσιαστικών όρων και των προϋποθέσεων προσδιορισμού πολυμερών διατραπεζικών προμηθειών που εμπεριέχονται στις αποφάσεις Αρχών Ανταγωνισμού π.χ. της Βρετανίας, ή της Ισπανίας, ή της Ιταλίας, ή της Δανίας.

32. Με άλλα λόγια, η επιβαλλόμενη προσέγγιση για την αποδοχή πολυμερών διατραπεζικών προμηθειών μέσω δεσμεύσεων, δεν είναι η όποια επιλεκτική επιλογή ενός άλλου αποτελέσματος ρύθμισης διατραπεζικών προμηθειών, ούτε η επιλογή ενός μέσου όρου, είτε ενός μέσου όρου των κατώτερων διατραπεζικών προμηθειών, κοκ. Αυτό δε ισχύει και για το μίγμα τιμών διατραπεζικών προμηθειών που συνάγεται εκ τριών πηγών δηλαδή του «Κανονισμού Λειτουργίας του Διατραπεζικού Ηλεκτρονικού Συστήματος ATMs Switching (DIASATM)», του «Κανονισμού MASTERCARD EUROPE / INTERNATIONAL» και του «Κανονισμού VISA INTERNATIONAL», και το οποίο μίγμα τιμών, χωρίς πλέον ρητές αναφορές στις ανωτέρω τρεις «πηγές», συμπυκνώνεται στην 3^η εκδοχή των προτεινόμενων εκ μέρους των Τραπεζών δεσμεύσεων.

33. Οι προτεινόμενες από τις Τράπεζες δεσμεύσεις, ρητά στην 1^η και στην 2^η επίσημη εκδοχή τους, εμμέσως στην 3^η επίσημη εκδοχή τους, επιλέγουν όρους των διατραπεζικών προμηθειών εκ των Κανονισμών Visa και Mastercard, οι οποίοι εφαρμοζόμενοι σε διεθνείς/ διασυνοριακές συναλλαγές ανάληψης μετρητών και ερώτησης υπολοίπου ήταν, και είναι, από τις υψηλότερου κόστους διατραπεζικές προμήθειες στην Ένωση. Καθώς παραμένουν τέτοιες, έχουν ως αποτέλεσμα, τόσο πριν τις δεσμεύσεις όσο και μετά από αυτές, και παρά τις μειώσεις που επέρχονται στα προϋφιστάμενα υψηλότατα ανώτατα όρια του «Κανονισμού Λειτουργίας του Διατραπεζικού Ηλεκτρονικού Συστήματος ATMs Switching (DIASATM)», οι πολυμερείς διατραπεζικές προμήθειες στην Ελλάδα να παραμένουν, αν και μειώνονται τα ανώτατα όριά τους αλλά όχι τα ελάχιστά τους, ανατιολόγητα από τις υψηλότερες στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

34. Τα στοιχεία που κατέθεσε η μάρτυς των Τραπεζών επιτρέπουν περαιτέρω την συγκριτική αξιολόγηση του πρόσθετου κόστους που συνοδεύει τις υψηλές διατραπεζικές προμήθειες, δηλαδή τις χρεώσεις για διατραπεζικά δίκτυα ATM /switching fee, ήτοι του αντίστοιχου της εν Ελλάδι αμοιβής της ΔΙΑΣ ΑΕ. Σύμφωνα με αυτά τα στοιχεία το αντίστοιχο της αμοιβής της ΔΙΑΣ που ήταν 0,15€, και με τις δεσμεύσεις στην 3^η εκδοχή τους μειώνεται σε 0,07€, ήταν από τις 9 χώρες των συγκριτικών στοιχείων: σε 5 εξ αυτών 0.00€ (Γερμανία, Ισπανία, Βρετανία, Λουξεμβούργο, Ιρλανδία), και σε όλες ανεξαιρέτως κατώτερο και της νέας προτεινόμενης τιμής, δηλαδή μετά την μείωση που προτείνεται να υιοθετηθεί στην Ελλάδα (0,07€). Στην Γαλλία είναι 0,02€, στην Ιταλία 0,06€, στην Πορτογαλία 0,05€, ενώ για το Βέλγιο όπου αναφέρεται «τιμολόγηση σε κλίμακες συναλλαγών» δεν προκύπτει από τα στοιχεία το ακριβές ύψος χρέωσης. Εύλογα λοιπόν προκύπτει θέμα αιτιολόγησης του ύψους αμοιβής της ΔΙΑΣ ΑΕ, τόσο πριν όσο και μετά την μείωσή του από 0,15€ σε 0,07€. Καθώς, ας σημειωθεί, σύμφωνα με τα στοιχεία που η μάρτυρας των Τραπεζών επέλεξε και προσεκόμισε, παραμένει το υψηλότερο μεταξύ των χωρών του δείγματος που η μάρτυς επέλεξε, ενώ σε χώρες συγκρίσιμες με την Ελλάδα (με κριτήριο και τον αριθμό των συναλλαγών) όπως π.χ. την Πορτογαλία και την Ιρλανδία είναι αντιστοίχως 0,05€ και 0.00€.

35. Επιπλέον, σημειωτέον ότι στο κείμενο των προτεινόμενων δεσμεύσεων στην 3^η επίσημη εκδοχή τους οι προτεινόμενες διατραπεζικές προμήθειες φέρονται να επαυξάνονται από την αμοιβή της ΔΙΑΣ ΑΕ, ενώ το νέο ύψος της οποίας (από 0,15€ σε 0,07€ ανά συναλλαγή) δεν αναφέρεται ρητά και με σαφήνεια.

36. Είναι επίσης αξιοσημείωτο για σύγκριση και αξιολόγηση ότι στην Ελλάδα οι ισχύουσες χρεώσεις πελατών για ερώτηση υπολοίπου, όπως αυτές καταγράφονται σε κατάλογο 17 Τραπεζών που κατέθεσε την 29.2.2008 εκπρόσωπος της ΕΕΤ, με την εξαίρεση τριών περιπτώσεων (εκ των 17) όπου η ερώτηση υπολοίπου είναι δωρεάν, στις λοιπές περιπτώσεις τα ποσά των χρεώσεων για την ερώτηση υπολοίπου συχνά είναι συγκρίσιμα με τα ποσά των χρεώσεων πελατών εκ μέρους των Τραπεζών άλλων κρατών-μελών της Ένωσης, όχι για την υπηρεσία ερώτησης υπολοίπου αλλά για την υπηρεσία ανάληψης μετρητών από άλλης τράπεζας ATM. Και αυτό ισχύει όταν βέβαια οι εν λόγω Τράπεζες άλλων κρατών-μελών χρεώνουν την υπηρεσία ανάληψης μετρητών μέσω δικτύου, καθώς σε 3 εκ των 10 κρατών-μελών, σύμφωνα με τα στοιχεία που επέλεξε και κατέθεσε η μάρτυς των Τραπεζών, και η υπηρεσία ανάληψης μετρητών μέσω δικτύου ATM από άλλη τράπεζα είναι δωρεάν, ήτοι άνευ χρέωσης στον χρήστη του ATM.

A6. Η Μη Τήρηση των Ουσιωδών Προϋποθέσεων για αποδοχή Συμφωνιών Διατραπεζικών Προμηθειών όπως αυτές έχουν ορισθεί σε αποφάσεις από Αρχές Ανταγωνισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης

37. Στο ανωτέρω συγκριτικό πλαίσιο των διατραπεζικών προμηθειών για αναλήψεις από ATM, οι αποφάσεις Εθνικών Αρχών Ανταγωνισμού περί την έγκριση πολυμερών διατραπεζικών προμηθειών για συναλλαγές σε ATM παρέχουν ουσιώδη μεθοδολογικά στοιχεία για την αξιολόγηση και των εδώ προτεινομένων από τις Τράπεζες δεσμεύσεων.

38. Στην Βρετανία, στην περίπτωση των πολυμερών διατραπεζικών προμηθειών για ATM της LINK (case no. 43/01, decision of 16 October 2001), χορηγήθηκε εξαίρεση για την περίοδο 2001-2006 για διατραπεζική συμφωνία που γνωστοποιήθηκε στην αρχή ανταγωνισμού OFT, παρά το ότι το OFT διαπίστωσε ότι η συμφωνία διατραπεζικών προμηθειών στο σύστημα LINK παραβιάζει την βρετανική νομοθεσία ανταγωνισμού. Έγινε αποδεκτό τα μέλη της διατραπεζικής συμφωνίας να χρεώνουν την αναφερθείσα στο σημείο 30 προμήθεια ως cost-based, ήτοι βασισμένη σε κοστολογική μελέτη, η οποία αναλύθηκε και αξιολογήθηκε διεξοδικά ως προς τα πλεονεκτήματά της για τους καταναλωτές και την λειτουργία του συστήματος.

39. Ειδικότερα η απόφαση LINK εξέτασε διεξοδικά (βλέπε σκέψεις 47-49 στην LINK case no. 43/01, decision of 16 October 2001) τον τρόπο διασφάλισης ώστε η μεθοδολογία υπολογισμού και ορισμού της πολυμερούς διατραπεζικής προμήθειας να μην την προσδιορίζει σε τιμή υψηλότερη από αυτήν που απαιτείται για την κάλυψη του κόστους, και αποφάσισε ότι τα μέλη του δικτύου και της συμφωνίας LINK οφείλουν να αποδεικνύουν ότι η πολυμερής διατραπεζική προμήθεια ορίζεται (και αναθεωρείται ετησίως) στο επίπεδο του μέσου πρόσθετου κόστους (average additional costs) των μελών του δικτύου LINK. Για αυτό η απόφαση ορίζει αφενός ότι η πολυμερής διατραπεζική προμήθεια LINK βασίζεται σε «Ετήσιες Έρευνες Κόστους» που πραγματοποιούνται από ανεξάρτητες και επώνυμες

εταιρείες με σχετική εμπειρία, αφετέρου προσδιορίζει την μεθοδολογία υπολογισμού και πιστοποίησης της πολυμερούς διατραπεζικής προμήθειας, αλλά και τον μηχανισμό ετήσιας μείωσης της πολυμερούς διατραπεζικής προμήθειας λόγω βελτίωσης της αποδοτικότητας των μελών του δικτύου.

40. Στην περίπτωση των πολυμερών διατραπεζικών προμηθειών για ATM στην Ιταλία (Decision No 42 of 30 July 2002 of Banca d'Italia) χορηγήθηκε εξαίρεση επίσης μέσω προσέγγισης βάσει κοστολογικής ανάλυσης (cost-based). Η απόφαση θεώρησε ότι οι διατραπεζικές συμφωνίες μπορούν να επιφέρουν οφέλη για τους καταναλωτές στον βαθμό που συνδέονται με αυστηρά καθορισμένες κοστολογικές παραμέτρους. Για παράδειγμα, μεταξύ άλλων στοιχείων της απόφασης, εκεί ορίζεται ότι για τον υπολογισμό του κόστους των διατραπεζικών προμηθειών για αναλήψεις από ATM δεν πρέπει να συμπεριλαμβάνεται το κόστος αγοράς και εγκατάστασης των ATM, λόγω του ότι αυτοί οι παράμετροι κόστους δεν συνδέονται με τις υπηρεσίες που παρέχονται σε διατραπεζικό επίπεδο.

41. Είναι επίσης αξιοσημείωτο ότι ενώ στην πρώτη εκδοχή των προτεινόμενων από τις Τράπεζες δεσμεύσεων, αυτήν της 29.10.2007, αλλά και κατά την διάρκεια της ακροαματικής διαδικασίας, έγινε εκ μέρους εκπροσώπων των Τραπεζών και των εκπροσώπων της ΕΕΤ συνεχής αναφορά στην «Απόφαση της Επιτροπής της 24ης Ιουλίου 2002 σχετικά με διαδικασία βάσει του άρθρου 81 της συνθήκης ΕΚ και του άρθρου 53 της συμφωνίας ΕΟΧ (Υπόθεση Comp/29.373 — Visa International — Πολυμερής διατραπεζική προμήθεια)» με σκοπό να υποστηριχθεί ότι είναι δυνατή η χορήγηση εξαίρεσης από την εφαρμογή του άρθρου 81(3) ΕΚ για συμφωνία Πολυμερών Διατραπεζικών Προμηθειών, αν και στην προκειμένη περίπτωση δεν αφορούσαν συναλλαγές σε ATM αλλά σε Σημεία Πώλησης (POS), και, επιπλέον, αφορούσαν διασυνοριακές («ενδοπεριφερειακές») συναλλαγές, δεν υπήρξε καμία αναφορά στις ουσιώδεις προϋποθέσεις του προσδιορισμού της αποδεκτής πολυμερούς διατραπεζικής προμήθειας βάσει επαναλαμβανόμενης ανάλυσης κόστους και της συγκεκριμένης μεθοδολογίας που προέβλεπε η απόφαση Visa International.

42. Οι ουσιώδεις προϋποθέσεις βάσει των οποίων χορηγήθηκε, για την περίοδο 2002-2007, η εν λόγω εξαίρεση στην «Υπόθεση Comp/29.373 — Visa International — Πολυμερής διατραπεζική προμήθεια» περιελάμβανε τέσσερις βασικές αλλαγές σε σύγκριση με το προϊσχύον σύστημα της Visa International, οι τρεις εκ των οποίων συνδέονταν με το ύψος και την κοστολόγηση της διατραπεζικής προμήθειας. Ειδικότερα προέβλεπε:

43. (α) «Μείωση του ύψους της πολυμερούς διατραπεζικής προμήθειας», για τις πιστωτικές κάρτες με συνεχή μείωση στην διάρκεια του χρόνου εξαίρεσης ώστε με τις μειώσεις η μέση σταθμισμένη προμήθεια να φθάσει έως το 2007 το 0,7 %, εκκινώντας από το 0,93 % το 2000, για τις χρεωστικές κάρτες, καθιέρωση πάγιων διασυνοριακών (ενδοπεριφερειακών) προμηθειών με υποχρέωση ως το τέλος του 2002 ο ετήσιος σταθμισμένος μέσος όρος των διαφόρων επιπέδων Προμηθειών να μην υπερβαίνει τα 0,28€, και με την υποχρέωση να διατηρηθεί για πέντε χρόνια, εάν δεν κριθεί αναγκαίο να μειωθεί περαιτέρω βάσει κοστολογικής μελέτης. Είναι δε σημαντικό ότι η Visa αναλαμβάνοντας αυτές τις υποχρεώσεις είχε εκτιμήσει ότι, για τις εκδότριες τράπεζες, οι αλλαγές αυτές (για

τις χρεωστικές κάρτες, τις κάρτες προθεσμιακής χρέωσης και τις πιστωτικές κάρτες μαζί) θα έχουν ως αποτέλεσμα τη μείωση των εσόδων τους από τις διατραπεζικές προμήθειες στις ενδοπεριφερειακές συναλλαγές κατά πάνω από 20 % στη διάρκεια μιας πενταετούς περιόδου, σε σύγκριση με τα έσοδα που θα είχαν εάν δεν εφαρμοζόταν η πρόταση.,

44. (β) «Αντικειμενικότητα», που εξασφαλίζεται με συγκεκριμενοποίηση των στοιχείων κόστους που θα αξιολογούνται, και με ορισμένη μεθοδολογία, με «απόλυτα διαφανείς» μελέτες που η Visa θα υποβάλει στην Επιτροπή, εντός συγκεκριμένων προθεσμιών (12 έως 18 μηνών) από την έκδοση της απόφασης, με το κόστος της μελέτης να αναλαμβάνεται από την Visa και το λογιστικό έλεγχο να ανατίθεται σε ανεξάρτητη εταιρεία λογιστών που θα εγκριθεί από την Επιτροπή ώστε να αναλάβει τον έλεγχο της κάθε μελέτης κόστους,

45. (γ) «Διαφάνεια» με την ανάληψη υποχρέωσης η Visa να αλλάξει τους περιφερειακούς κανονισμούς λειτουργίας της για την ΕΕ, ώστε οι τράπεζες μέλη να μπορούν να αποκαλύπτουν στους εμπόρους τόσο το ύψος της ισχύουσας διασυνοριακής (ενδοπεριφερειακής) Πολυμερούς Διατραπεζικής Προμήθειας της Visa όσο και τα σχετικά ποσοστά των τριών κατηγοριών κόστους, εφόσον οι έμποροι ζητούν τις σχετικές πληροφορίες. Οι έμποροι θα έπρεπε να ενημερωθούν για τη δυνατότητα να ζητήσουν τις πληροφορίες αυτές από τις τράπεζές τους.

46. Με δύο λόγια, εκτός από τις προαναφερθείσες αποφάσεις στην Βρετανία (σημεία 38-39) και την Ιταλία (σημείο 40), και η Απόφαση της Επιτροπής στην Υπόθεση Comp/29.373 — Visa International βασίζεται πρωτίστως στην κοστολογική τεκμηρίωση των υιοθετούμενων πολυμερών διατραπεζικών προμηθειών, προσδιορίζοντας και την μεθοδολογία των απαιτούμενων μελετών κόστους, ώστε να είναι δυνατόν να αξιοποιηθεί, στην περίπτωση που υιοθετηθεί, η θέση ότι οι συμφωνίες πολυμερών διατραπεζικών προμηθειών, είτε στην περίπτωση των τετραμερών σχέσεων (συναλλαγές σε Σημεία Πώλησης-POS) είτε στην περίπτωση των τριμερών σχέσεων (ATM) δεν είναι per se απαγορευόμενες συμφωνίες.

47. Προς την ίδια κατεύθυνση και μεθοδολογία συντείνουν και νεώτερες αποφάσεις (Resolución Expte. A 318/02, Tasas Intercambio SERVIRE, Resolución Autorización Singular Expte. A 314/02, Tasas Intercambio SISTEMA 4B, 2348/01 del Servicio) της Ισπανικής Αρχής Ανταγωνισμού (TDC) το 2005, οι οποίες απέρριψαν την αίτηση Τραπεζών για χορήγηση εξαίρεσης σε πολυμερή διατραπεζική συμφωνία. Επιπλέον σύμφωνα με την απόφαση η διατραπεζική προμήθεια 0.7% της VISA για διασυνοριακές συναλλαγές μπορεί να χρησιμοποιηθεί μόνον ως ανώτατο όριο για τις εγχώριες/εθνικές διατραπεζικές προμήθειες. Η TDC έκρινε τις εκεί εγχώριες/εθνικές πολυμερείς διατραπεζικές προμήθειες μη συμβατές με τους κανόνες του ανταγωνισμού, λόγω του ότι δεν ορίζονται με αντικειμενικά κοστολογικά κριτήρια, υπογραμμίζοντας ότι «εάν οι προμήθειες δεν αντανakλούν το κόστος, τότε δεν μπορεί να είναι αποδοτικές για την λειτουργία του συστήματος πληρωμών και για τους καταναλωτές». Επιπλέον η TDC απέρριψε την δυνατότητα αξιοποίησης ex-post κοστολογικών μελετών για τα συστήματα πληρωμών. Υποστήριξε ότι μόνον κοστολογικές μελέτες ex ante που έχουν πραγματοποιηθεί με τον σκοπό του καθορισμού των διατραπεζικών προμηθειών είναι αποδεκτές.

A7. Η (Αποφυγή) Κοστολογική(ς) Αξιολόγηση(ς) του «Κανονισμού του Διατραπεζικού Συστήματος ATMs Switching (DIASATM)» και των Προτεινομένων Δεσμεύσεων για Τροποποιημένη Πολυμερή Διατραπεζική Προμήθεια

48. Παρά την ανωτέρω αναδεικνυόμενη σημασία της κοστολογικής προσέγγισης ως «εκ των ων ουκ άνευ» για την τεκμηρίωση και έγκριση συμφωνιών πολυμερών διατραπεζικών προμηθειών σε συστήματα πληρωμών, είτε για τις ATM, είτε για τα Σημεία Πώλησης (POS), οι, με σκοπό την παύση της παράβασης, προτεινόμενες από τις Τράπεζες δεσμεύσεις μέσω καθορισμού νέας πολυμερούς διατραπεζικής προμήθειας για τις συναλλαγές ανάληψης μετρητών στο πλαίσιο του συστήματος DIASATM, από την 1^η και την 2^η επίσημη εκδοχή τους, έως και την 3^η επίσημη εκδοχή τους, στερούνται κοστολογικής τεκμηρίωσης.

49. Επιπλέον, ο εκπρόσωπος της ΕΕΤ όταν έλαβε τον λόγο επί του θέματος και ρωτήθηκε (κατά την διάρκεια της ακροαματικής διαδικασίας της 7.2.2008) για την ανάγκη και την ύπαρξη κοστολογικής μελέτης με σκοπό τον καθορισμό των πολυμερών διατραπεζικών προμηθειών, απάντησε: «Αυτή τη στιγμή συζητούμε για αναβολή, μετά μιλάμε για δεσμευτικά μέτρα και στη συνέχεια θα μιλήσουμε επί της ουσίας και για το παρελθόν. Άρα το θέμα της κοστολογικής μελέτης να έρθει στο χρόνο του. Για το μέλλον αν με ρωτάτε, δε χρειάζεται να γίνει κοστολογική μελέτη. Αυτό που προτείνουμε είναι να πάμε στα διεθνή interchange fees. Δεν τίθεται ζήτημα κοστολογικής μελέτης για το μέλλον» (εκπρόσωπος ΕΕΤ, 7.2.2008), παρά το γεγονός ότι, όπως έδειξε και η απόφαση Υπόθεση Comp/29.373, Visa International, και για τις διεθνείς πολυμερείς διατραπεζικές προμήθειες απαιτείται έγκυρη και διαφανής κοστολογική μελέτη.

50. Αντιθέτως, και αντί της κοστολογικής τεκμηρίωσης, εκ μέρους εκπροσώπων των Τραπεζών γίνεται αναφορά στην «ανάγκη» χρήσης των τιμών διατραπεζικών προμηθειών για διασυνοριακές συναλλαγές της Mastercard και της VISA ως «benchmark» (εκπρόσωπος Τράπεζας κα. Μ., συνεδρίαση 15.2.2008) με υποθέσεις «ότι έχουν κάνει κοστολογικές αναλύσεις μεγάλες για τις διασυνοριακές συναλλαγές και τις κάνουν και κάθε χρόνο, ... και έχουν ελέγξει τα κοστολόγια στις κάθε χώρες και τις συναλλαγές», ενώ κάτι τέτοιο δεν ισχύει, καθώς όπως αναφέρθηκε (σημείο 15) η Ευρωπαϊκή Επιτροπή σε καμιά απόφασή της δεν έχει επιβεβαιώσει ότι οι κανόνες των συστημάτων VISA και MasterCard ως προς τις πολυμερείς διατραπεζικές προμήθειες στις αναλήψεις μετρητών και την ερώτηση υπολοίπου, και οι τιμές αυτών, κείνται σε συμμόρφωση προς τους ευρωπαϊκούς κανόνες περί ανταγωνισμού.

51. Επίσης, εκ μέρους εκπροσώπων των Τραπεζών γίνεται αναφορά την «ανάγκη» χρήσης των τιμών διατραπεζικών προμηθειών για διασυνοριακές συναλλαγές της Mastercard και της VISA ως «benchmark» (εκπρόσωπος Τράπεζας κα. Μ., συνεδρίαση 15.2.2008) ή με θέσεις ότι «πιστεύουμε ότι το κόστος αυτό το οποίο χρεώνει η VISA και η Mastercard είναι ένα εύλογο κόστος, έχει υπολογισθεί με βάση ένα πολύ μεγάλο και ηλεγμένο δείγμα διότι εάν μπορεί η VISA και η Mastercard που απευθύνεται σε εκατομμύρια σημεία και έρχεται σε συναλλαγή με χιλιάδες Τράπεζες να φτάσει σ' αυτό το ποσό, πιστεύουμε ότι και λόγω οικονομικών κλίμακος αυτό πρέπει να είναι το χαμηλότερο

ποσό στο οποίο μπορεί εύλογα να παρασχεθεί αυτή η Υπηρεσία» (εκπρόσωπος Τράπεζας κα. Δ., συνεδρίαση 15.2.2008), ενώ, όπως έχει ήδη καταδειχθεί (βλέπε ανωτέρω σημεία 26-30) αυτό δεν ισχύει. Δεν ισχύει πρώτον, από την προσομοίωση που πραγματοποιήθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στα πλαίσια της Τομεακής έρευνας, σύμφωνα με το άρθρο 17 του κανονισμού 1/2003, σχετικά με τις λιανικές τραπεζικές υπηρεσίες (βλ. European Commission, 2007, Report on the retail banking sector inquiry, Commission Staff Working Document accompanying the Communication from the Commission – Sector Inquiry under Art 17 of Regulation 1/2003 on retail banking (Final Report) [COM(2007) 33 final], Directorate-General for Competition, SEC(2007) 106, 31 January 2007) για την ανάλυση του ύψους της διατραπεζικής προμήθειας που «επιβάλλεται» στην περίπτωση ανάληψης μετρητών €100, και δεύτερον, δεν ισχύει από τα νεώτερα συγκριτικά στοιχεία που κατέθεσε στην διάρκεια της ακροαματικής διαδικασίας η μάρτυς εκ μέρους των Τραπεζών.

52. Όμως σε κάθε περίπτωση, από την στιγμή που οι τράπεζες αποδέχθηκαν, κατά την 3^η επίσημη εκδοχή των προτεινόμενων δεσμεύσεων τους, να απαλειφθεί από το κείμενο των προτεινόμενων δεσμεύσεων κάθε αναφορά στις πολυμερείς διατραπεζικές προμήθειες για διασυνοριακές συναλλαγές που καθορίζονται βάσει των Κανονισμών «MASTERCARD EUROPE / INTERNATIONAL» και «VISA INTERNATIONAL» το επιχείρημα, και από την πλευρά εκπροσώπου των Τραπεζών (εκπρόσωπος Τράπεζας κ. Μπ., συνεδρίαση 10.4.2008) ότι «η κοστολογική υποστήριξη των διατραπεζικών προμηθειών θα ήταν ένα εύλογο ζητούμενο τη στιγμή που αυτές τις προμήθειες θα τις καθόριζαν οι Τράπεζες, οι ελληνικές Τράπεζες. Δεν μιλάμε όμως γι' αυτό, πάμε στις διεθνείς προμήθειες που καθορίζονται από αλλού. Με κοστολογικές μελέτες ή χωρίς κοστολογικές μελέτες, δεν το γνωρίζω, πάντως καθορίζονται αλλού σε άλλα επίπεδα» συνέτεινε στην ανάγκη και κοστολογικής αξιολόγησης των τροποποιούμενων πολυμερών διατραπεζικών προμηθειών του Κανονισμού DIASATM, αξιολόγηση η οποία ωστόσο ουδόλως και ουδαμού έγινε.

53. Το αξιοσημείωτο δε είναι ότι υπάρχει κοστολογική μελέτη «Προσδιορισμού Μέσου Διατραπεζικού Κόστους για την Παροχή Υπηρεσιών Διατραπεζικού Ηλεκτρονικού Συστήματος ATM Switching (DIASATM)», στην οποία γίνεται αναφορά κατά την συνεδρίαση της 8.11.2006 της Εκτελεστικής Επιτροπής της ΕΕΤ, καθώς (βλ. Υπόμνημα ΕΕΤ, 29.10.2007, σελ. 21) τότε «εξουσιοδότησε τον Γενικό Γραμματέα να αναθέσει στην εταιρεία KANTOR την εκπόνηση μελέτης προσδιορισμού του κόστους που εισπράττει η Πληρώτρια Τράπεζα (δηλαδή η τράπεζα που έχει το ATM μέσω του οποίου γίνεται η συναλλαγή) από την Εκδότρια Τράπεζα (δηλαδή την τράπεζα που έχει εκδώσει την κάρτα), για τις εντός της χώρας διατραπεζικές συναλλαγές καρτών, που εκκαθαρίζονται σήμερα μέσω του συστήματος DIASATM. Η εταιρία KANTOR μας υπέβαλε σχετική μελέτη τον Φεβρουάριο του 2007». Όπως δε σημειώνεται στην εισήγηση της Γενικής Διεύθυνσης Ανταγωνισμού (σελ. 28) «στο συγκεκριμένο πρακτικό αναφέρεται και η εξουσιοδότηση της Εκτελεστικής Επιτροπής στο Γενικό Γραμματέα να φροντίσει για την υποβολή της μελέτης με αίτημα εξαίρεσης στην Επιτροπή Ανταγωνισμού», υποβολή που ουδέποτε έλαβε χώρα.

54. Εξίσου αξιοσημείωτο είναι ότι, όπως προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου οι εκπρόσωποι της ΕΕΤ δεν υπέβαλαν την εν λόγω μελέτη, ούτε στην Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού, ούτε στην Επιτροπή Ανταγωνισμού κατά την διάρκεια της ακροαματικής

διαδικασίας. Ενώ προς υποστήριξη των αλληπάλλληλων εκδοχών των προτεινόμενων από τις Τράπεζες δεσμεύσεων προς παύση της παράβασης επί των πολυμερών διατραπεζικών προμηθειών, αποφεύγοντας κάθε αναφορά σε αυτήν, όπως προαναφέρθηκε ανωτέρω (σημείο 49), υποστηρίχθηκε από εκπρόσωπο της ΕΕΤ ότι «δε χρειάζεται να γίνει κοστολογική μελέτη. Αυτό που προτείνουμε είναι να πάμε στα διεθνή interchange fees. Δεν τίθεται ζήτημα κοστολογικής μελέτης για το μέλλον».

55. Όμως όπως σημείωσε έτερος εκπρόσωπος Τράπεζας (εκπρόσωπος Τράπεζας κ. Μπ., συνεδρίαση 29.2.2008) κατά την ακροαματική διαδικασία της 29.2.2008, «νομίζω ότι είναι εν γνώσει της Επιτροπής σας ότι υπάρχει μελέτη για την οποία κακώς κατά τη γνώμη μου είχαν επιφύλαξη οι τράπεζες να τη δώσουν, αλλά ευτυχώς την κατέθεσαν μία ή δύο τράπεζες, της Kantor, η οποία δείχνει ότι το μέσο κόστος των επίδικων αυτών συναλλαγών είναι 1,30».

56. Πράγματι η εν λόγω μελέτη περιήλθε σε γνώση μελών της Επιτροπής με τον ανωτέρω τρόπο. Όμως το αξιοσημείωτο ως προς την ουσία είναι, ότι σύμφωνα με τα ευρήματα της μελέτης (βλ. Μελέτη Προσδιορισμού Μέσου Διατραπεζικού Κόστους για την Παροχή Υπηρεσιών Διατραπεζικού Ηλεκτρονικού Συστήματος ATM Switching (DIASATM), σελ. 4, σημείο 3.3.) «το διατραπεζικό μέσο κόστος συναλλαγών ανάληψης μετρητών θα ήταν €0,80 για το 2005 και το 2006», και όχι 1,30€, αν, όπως σημειώνεται στην μελέτη, «αν εξαιρεθούν οι ακραίες τιμές δύο Τραπεζών», επί συνόλου 16 Τραπεζών και επί δείγματος 96-97% του συνόλου συναλλαγών συστήματος DIASATM.

57. Η τεχνική της αφαίρεσης των δύο «ακραίων τιμών» για την βελτίωση της αξιοπιστίας των αποτελεσμάτων της μελέτης, είναι, κατ' ουσίαν, εφαρμογή αυτού που η επιστημονική μεθοδολογία επιβάλλει, και το οποίο η απόφαση LINK (βλέπε ανωτέρω σημείο 38 και 39), συμπεριλαμβάνει στην αιτιολογική σκέψη 47 του κειμένου της σημειώνοντας ότι: «The cost information gathered from Members is compared for *reasonableness and consistency*, both between Members and with previous cost reviews. The derived average unit cost is *then* taken to represent the underlying cost of supporting the total volume of activity across the LINK ATM network».

58. Στα ευρήματα της μελέτης περιλαμβάνεται και το συμπέρασμα (βλ. Μελέτη Προσδιορισμού Μέσου Διατραπεζικού Κόστους για την Παροχή Υπηρεσιών Διατραπεζικού Ηλεκτρονικού Συστήματος ATM Switching (DIASATM), σελ. 5, σημείο 3.5.) ότι «το μέσο διατραπεζικό κόστος για ανάληψη μετρητών είναι χαμηλότερο από την μέση αμοιβή σύμφωνα με τον Κανονισμό Λειτουργίας του Διατραπεζικού Συστήματος ATMs Switching (DIASATM). Επιπλέον, αν εξαιρεθούν οι ακραίες τιμές των δύο Τραπεζών το μέσο διατραπεζικό κόστος συναλλαγών ανάληψης μετρητών είναι €0,80, κατά πολύ χαμηλότερο από την μέση αμοιβή σύμφωνα με τον Κανονισμό Λειτουργίας του Διατραπεζικού Συστήματος ATMs Switching (DIASATM)».

59. Δηλαδή σύμφωνα με τα συμπεράσματα της μελέτης που είχε στην διάθεσή της η ΕΕΤ αλλά ουδέποτε έθεσε υπόψη της Επιτροπής Ανταγωνισμού, η μέση αμοιβή σύμφωνα με τον Κανονισμό Λειτουργίας του Διατραπεζικού Συστήματος ATMs Switching (DIASATM) είναι το 2005 €1,573 και το 2006 €1,575, ενώ το μέσο διατραπεζικό κόστος

είναι €0,80. Ήτοι, η μέση αμοιβή (πολυμερής διατραπεζική προμήθεια) είναι σχεδόν διπλάσια του μέσου κόστους, όπως αυτό εκτιμάται βάσει της μεθοδολογίας που ενεκρίθη από την Ένωση Ελληνικών Τραπεζών και στοιχείων που παρασχέθηκαν από Τράπεζες μέλη της.

60. Τα προαναφερθέντα αποτελέσματα-συμπεράσματα της «Μελέτης Προσδιορισμού Μέσου Διατραπεζικού Κόστους για την Παροχή Υπηρεσιών Διατραπεζικού Ηλεκτρονικού Συστήματος ATM Switching (DIASATM)», καταδεικνύουν ότι οι διατραπεζικές προμήθειες ανάληψης μετρητών που περιλαμβάνονται στις από τις Τράπεζες προτεινόμενες δεσμεύσεις προς παύση της παράβασης, ήταν, πριν την υποβολή των δεσμεύσεων, και είναι, και μετά την υποβολή αυτών, είτε στην 1^η, είτε στην 2^η είτε στην 3^η επίσημη εκδοχή τους, εξαιρετικά ή και υπερβολικά υψηλότερες του μέσου κόστους που έχει εκτιμήσει η «Μελέτη Προσδιορισμού Μέσου Διατραπεζικού Κόστους για την Παροχή Υπηρεσιών Διατραπεζικού Ηλεκτρονικού Συστήματος ATM Switching (DIASATM)» που πραγματοποιήθηκε για λογαριασμό της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών. Οι δε προτάσεις δεσμεύσεων, με τις οποίες οι πολυμερείς διατραπεζικές προμήθειες διατηρούνται σε επίπεδο ανώτερο του μέσου κόστους, όχι μόνον δεν αιτιολογούνται βάσει των κοστολογικών στοιχείων και συμπερασμάτων της εν λόγω μελέτης, αλλά αποφεύγεται επιμελώς, με μία μοναδική εξαίρεση, κάθε αναφορά στα στοιχεία και στα συμπεράσματα αυτής.

61. Τα συμπεράσματα της «Μελέτης Προσδιορισμού Μέσου Διατραπεζικού Κόστους για την Παροχή Υπηρεσιών Διατραπεζικού Ηλεκτρονικού Συστήματος ATM Switching (DIASATM)» τεκμηριώνουν ότι και η 3^η επίσημη εκδοχή των προτεινόμενων εκ μέρους των Τραπεζών δεσμεύσεων, η οποία όπως έχει αναλυθεί ανωτέρω (σημεία 18-22), αποτελεί μίγμα τιμών εκ του «Κανονισμού Λειτουργίας του Διατραπεζικού Ηλεκτρονικού Συστήματος ATMs Switching (DIASATM)», του «Κανονισμού MASTERCARD EUROPE / INTERNATIONAL» και του «Κανονισμού VISA INTERNATIONAL», το οποίο, πλέον χωρίς ρητές αναφορές στις «πηγές», διατηρεί τις πολυμερείς διατραπεζικές προμήθειες σε ανατιολόγητα υψηλά επίπεδα, ανώτερα και του μέσου κόστους που εκτίμησε η εν λόγω μελέτη της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών (EET/Kantor).

62. Επιπλέον, τα συμπεράσματα της «Μελέτης Προσδιορισμού Μέσου Διατραπεζικού Κόστους για την Παροχή Υπηρεσιών Διατραπεζικού Ηλεκτρονικού Συστήματος ATM Switching (DIASATM)» αποδεικνύουν το ανατιολόγητο όχι μόνο της τιμής, αλλά και αυτής της ίδιας της δομής των προτεινόμενων διατραπεζικών προμηθειών, δηλαδή της προτεινόμενης κλιμάκωσης τους με διαφορετικές χρεώσεις μεταξύ συναλλαγών έως 50€, έως 100€, έως 110€ και ανώτερων των 110€. Όπως σημειώνεται στην μελέτη (βλ. Μελέτη Προσδιορισμού Μέσου Διατραπεζικού Κόστους για την Παροχή Υπηρεσιών Διατραπεζικού Ηλεκτρονικού Συστήματος ATM Switching (DIASATM), σελ. 5, σημείο 3.6.) «το κόστος που συνδέεται άμεσα με το χρηματικό υπόλοιπο των ATMs είναι από 48%-55% του συνολικού κόστους, και δεν είναι απαραίτητα μεταβλητό, δηλαδή δεν μεταβάλλεται απαραίτητα ανάλογα με το ποσό της συναλλαγής».

63. Άλλωστε, και σε καμία από τις προαναφερθείσες περιπτώσεις αποφάσεων χορήγησης εξαιρέσεων σε συμφωνίες πολυμερών διατραπεζικών προμηθειών για

συναλλαγές αναλήψεων σε ΑΤΜ, αλλά και σε Σημεία Πώλησης (POS), είτε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή είτε από εθνικές Αρχές Ανταγωνισμού δεν γίνεται αποδεκτή η κλιμακωτή, ή η ad valorem, καθοριζόμενη διατραπεζική προμήθεια. Στην περίπτωση των εν προκειμένω προτεινόμενων δεσμεύσεων η διατήρηση της χρέωσης ανά κλίμακα συναλλαγής έχει σαν αποτέλεσμα να αυξάνεται η πραγματικά καταβαλλόμενη μέση σταθμική προμήθεια, καθώς σύμφωνα με τα στοιχεία της μελέτης EET/Kantor η μέση συναλλαγή ανέρχεται το 2005 σε 172,3€, το δε 2006 σε 172,5€. Ενώ σύμφωνα με τα στοιχεία που κατέθεσε η μάρτυς των τραπεζών κατά την ακροαματική διαδικασία της 29.2.2008, και επανακατετέθησαν εγγράφως την 4.4.2008, το μέσο ποσό ανάληψης από ΑΤΜ το 2005 ανέρχεται σε 237€, περιγράφοντας ενδεχομένως το μέσο ποσό ανάληψης επί του συνόλου των ΑΤΜ, και όχι μόνον των αναλήψεων που πραγματοποιούνται σε ΑΤΜ όχι της Εκδότης Τράπεζας και συνεπώς εκκαθαρίζονται μέσω του συστήματος DIASATM.

64. Όμως εξίσου κρίσιμο για την κοστολογική αξιολόγηση των προτεινόμενων δεσμεύσεων είναι το προαναφερθέν συμπέρασμα της μελέτης EET/Kantor ότι «το κόστος που συνδέεται άμεσα με το χρηματικό υπόλοιπο των ΑΤΜs είναι από 48%-55% του συνολικού κόστους, και δεν είναι απαραίτητα μεταβλητό, δηλαδή δεν μεταβάλλεται απαραίτητα ανάλογα με το ποσό της συναλλαγής». Αυτό πρακτικά σημαίνει ότι εάν εφαρμοσθούν οι ουσιώδεις προϋποθέσεις ως προς την κοστολογική τεκμηρίωση του καθορισμού της πολυμερούς διατραπεζικής προμήθειας για αναλήψεις από ΑΤΜ, που περιλαμβάνονται στις προαναφερθείσες αποφάσεις LINK και Banca d'Italia (σημείο 37-40), αν π.χ. εφαρμοσθεί η απόφαση που στην περίπτωση της Banca d'Italia (σημείο 40) ορίζει ότι για τον υπολογισμό του κόστους των διατραπεζικών προμηθειών για αναλήψεις από ΑΤΜ δεν πρέπει να συμπεριλαμβάνεται το κόστος αγοράς και εγκατάστασης των ΑΤΜ, λόγω του ότι αυτοί οι παράμετροι κόστους δεν συνδέονται με τις υπηρεσίες που παρέχονται σε διατραπεζικό επίπεδο, τότε το μέσο διατραπεζικό κόστος συναλλαγών για την ανάληψη μετρητών σύμφωνα με τον Κανονισμό Λειτουργίας του Διατραπεζικού Συστήματος DIASATM φαίνεται να κυμαίνεται μεταξύ 0,38€-0,44€. Ενώ η μέση αμοιβή σύμφωνα με τον κανονισμό είναι υπερτριπλάσια (2005: 1,573€, 2006: 1,575€).

65. Το αποτέλεσμα του καθορισμού της πολυμερούς διατραπεζικής συμφωνίας σε αυτά τα επίπεδα, ήτοι διπλάσια ή τριπλάσια του εκτιμώμενου κόστους από την μελέτη που πραγματοποιήθηκε για λογαριασμό της EET και των Τραπεζών, και όχι μέσω ανεξάρτητης διαδικασίας όπως π.χ. συνέβη στην περίπτωση της απόφασης VISA International, σε συνδυασμό με τον αντιανταγωνιστικό χαρακτήρα της πολυμερούς συμφωνίας, ενδεχομένως εξηγεί γιατί κατά την ακροαματική διαδικασία δεν επιδιώχθηκε η συζήτηση για την αποδοχή των δεσμεύσεων να βασισθεί και επί πραγματικών κοστολογικών στοιχείων, που ήταν διαθέσιμα ήδη από τον Φεβρουάριο του 2007, ενώ οι ουσιώδεις προϋποθέσεις αποδοχής πολυμερών διατραπεζικών προμηθειών συνδέονται κυρίως με την κοστολογική τεκμηρίωση της συμβολής τους στην λειτουργία του διατραπεζικού συστήματος αλλά και επ' ωφελεία του καταναλωτή χωρίς να παρεμποδίζεται ο ανταγωνισμός.

66. Για την αξιολόγηση του αντιανταγωνιστικού αποτελέσματος των πολυμερών διατραπεζικών προμηθειών βάσει του «Κανονισμού Λειτουργίας του Διατραπεζικού

Ηλεκτρονικού Συστήματος ATMs Switching (DIASATM)» είτε πριν την υποβολή δεσμεύσεων, είτε μετά την υποβολή - πρόταση δεσμεύσεων πρέπει να λαμβάνεται υπόψη ότι το αντιανταγωνιστικό αποτέλεσμα των πολυμερών διατραπεζικών προμηθειών, καθώς σε κάθε περίπτωση οι προτεινόμενες πολυμερείς διατραπεζικές προμήθειες στερούνται κοστολογικής τεκμηρίωσης και επιπλέον, σύμφωνα με τα στοιχεία της μελέτης ΕΕΤ/Κantor διαμορφώνονται σε επίπεδα σχεδόν διπλάσια ή τριπλάσια του μέσου διατραπεζικού κόστους για ανάληψη μετρητών, δεν είναι αναγκαίο να λαμβάνουν την μορφή υψηλότερων ή χαμηλότερων εσόδων των τραπεζών από τις εν λόγω διατραπεζικές προμήθειες. Το αντίθετο μάλιστα. Ο περιορισμός του ανταγωνισμού ως προς την προσέλκυση καταθέσεων/άνοιγμα λογαριασμών/ έκδοση καρτών προϋποθέτει σχετικά χαμηλά έσοδα από διατραπεζικές προμήθειες, λόγω αποτροπής χρήσης ATM ανταγωνιστικών τραπεζών. Όπως υποστήριξαν και οι εκπρόσωποι των Τραπεζών και της ΕΕΤ πράγματι «οι Τράπεζες δεν έχουν κερδοφορία ή δε βασίζονται στην κερδοφορία τους από τα ATM interchange fees» (εκπρόσωπος ΕΕΤ, συνεδρίαση 7.2.2008), «διότι (η κάρτα) είναι παρακολούθημα, είναι ένα εργαλείο στον καταθετικό λογαριασμό. Οι Τράπεζες αυτό που προωθούν είναι οι καταθέσεις, η προσέλκυση των καταθέσεων. Εάν επιτύχουν την κατάθεση, τότε κατ' ανάγκη ή παρακολούθηματικά, θα εκδώσουν και την κάρτα» (εκπρόσωπος ΕΕΤ, συνεδρίαση 7.2.2008).

67. Το ανωτέρω αντιανταγωνιστικό αποτέλεσμα των υψηλοτάτων έναντι άλλων κρατών-μελών της Ένωσης διατραπεζικών προμηθειών και χρεώσεων για αναλήψεις από ATM άλλης τράπεζας (όπως αναλύονται στα σημεία 24-30) ενδεχομένως ερμηνεύουν και το χαμηλότερο ποσοστό αναλήψεων not-on-us που παρατηρείται στην Ελλάδα. Σύμφωνα με τα στοιχεία που κατέθεσε η μάρτυς των τραπεζών κατά την ακροαματική διαδικασία της 29.2.2008, και επανακατετέθησαν εγγράφως την 4.4.2008, με διαθέσιμα στοιχεία επί πέντε κρατών-μελών η Ελλάδα έχει ποσοστό αναλήψεων not-on-us 11%, η Πορτογαλία 30%, η Ιταλία 25%, η Γαλλία 49% και Ισπανία 50%.

48. Η μη-Αποδοχή εκ μέρους των Τραπεζών (και της ΕΕΤ) Εναλλακτικής Μορφής Δεσμεύσεων με Κατάργηση της Πολυμερούς Διατραπεζικής Προμήθειας και τον Ορισμό Ανωτάτου Ορίου «Πλαφόν» στις Διμερείς Συμφωνίες

68. Υπό τις ανωτέρω προϋποθέσεις, καθώς δεν χωρεί ανατιολόγητη αποδοχή τροποποιημένων πολυμερών διατραπεζικών προμηθειών του Κανονισμού DIASATM, κατά την διάρκεια της ακροαματικής διαδικασίας (συνεδριάσεις 15.5.2008, 5.6.2008, 10.7.2008) η Επιτροπή ζήτησε από τους εκπροσώπους των Τραπεζών να αναλάβουν δεσμεύσεις υπό την μορφή εισαγωγής μοναδικής τιμής διατραπεζικής προμήθειας βάσει της ελάχιστης δυνατής διατραπεζικής προμήθειας που προβλέπουν οι Κανονισμοί MASTERCARD EUROPE / INTERNATIONAL και VISA INTERNATIONAL, ήτοι στην τιμή των 0,65€, που είναι η κατώτερη δυνατή διατραπεζική προμήθεια για διασυνοριακές συναλλαγές βάσει του Κανονισμού MASTERCARD EUROPE / INTERNATIONAL, και την χρήση αυτής της τιμής ως «πλαφόν» προς τα επάνω για τις διμερείς διατραπεζικές προμήθειες, συντάσσοντας και σχετική διατύπωση (συνεδρίαση 5.6.2008 και 10.7.2008).

69. Η ανωτέρω πρόταση διατυπώθηκε διά του Προέδρου της Επιτροπής Ανταγωνισμού, κατά την συνεδρίαση της 10.7.2008, ως εξής: «...Παύει η εφαρμογή των περί διατραπεζικών προμηθειών όρων του ισχύοντος κανονισμού DIAS ATM, οι διατραπεζικές συναλλαγές ανάληψης μετρητών και ερώτηση υπολοίπου θα συνεχίζονται να εκκαθαρίζονται μέσω της DIAS A.E. Εντός 3 μηνών από της αποδοχής των δεσμεύσεων ο καθορισμός των διατραπεζικών προμηθειών για τις συναλλαγές ανάληψης μετρητών και ερώτηση υπολοίπου, θα αποτελέσουν αντικείμενο διμερών συμφωνιών, με ανώτερο ποσό προμήθειας την εκάστοτε ισχύουσα μικρότερη προμήθεια στους διεθνείς Οργανισμούς Visa International και MasterCard Euro, ή όπως αυτή θα διαμορφωθεί μετά από αποφάσεις της Επιτροπής της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του ΔΕΚ προσαυξημένη με την εκάστοτε ισχύουσα αμοιβή της».

70. Οι τράπεζες δεν δέχθηκαν να εξετάσουν την ανωτέρω λύση και να προτείνουν ανάλογης μορφής δεσμεύσεις προς παύση της παράβασης με το επιχείρημα (εκπρόσωπος Τράπεζας κα. Μ., συνεδρίαση 10.7.2008) ότι «το να βρεθούμε αυτή τη στιγμή με μια απόφαση που να δεχόμαστε να προτείνω εγώ τη δέσμευση στον πελάτη μου κι εσείς να αποδεχτείτε μια δέσμευση διμερούς με πλαφόν, εκφεύγει των ορίων είναι contra legem στον 703/77. Το διμερές με πλαφόν τι σημαίνει; Σημαίνει ότι την άλλη μέρα όλες οι Τράπεζες θα εφαρμόσουν την ίδια τιμή και η επόμενη υπόθεση που θα κριθεί στην Επιτροπή σας είτε αυτή τη σύνθεση είτε την επόμενη, θα είναι η εναρμόνιση τιμών από όλες τις Τράπεζες για την ίδια τιμή. Αυτό είναι η επόμενη μέρα. Αυτός είναι ο φόβος. Είναι contra legem τελείως στον 703. Αυτός είναι ο φόβος μας για το διμερές με πλαφόν. Δεν μπορεί μόνο του να σταθεί...». Το αξιοσημείωτο είναι ότι ακριβώς της ίδιας (νομικής) μορφής δεσμεύσεις υποβλήθηκαν, τελικά, την 29.7.2008, εκ μέρους των Τραπεζών για τις λοιπές παραβάσεις των Διατραπεζικών Προμηθειών των κανονισμών DIASDEBIT και DIASTRANSFER (βλέπε κατωτέρω σημεία 80-82).

71. Οι δε Τράπεζες επανήλθαν την 29.7.2008 με την 3^η επίσημη εκδοχή των προτεινομένων δεσμεύσεων, οι οποίες διατηρούν την ελάχιστη διατραπεζική προμήθεια του Κανονισμού DIASATM, δηλαδή το 0,73€, προσθέτουν ένα μίγμα διατραπεζικών προμηθειών βάσει των Κανονισμών MASTERCARD EUROPE / INTERNATIONAL και VISA INTERNATIONAL, χωρίς βεβαίως να αναφέρονται σε αυτούς, περικόπτοντας μόνον τις σχεδόν μοναδικές σε ύψος διατραπεζικές προμήθειες του Κανονισμού DIASATM που επί σειρά ετών, σε συμφωνία από το 1993 και σε εφαρμογή από το 1995 ανέρχονταν έως τα 2.79€. Ωστόσο οι προτεινόμενες δεσμεύσεις προβλέπουν ακόμη και το ενδεχόμενο (σημείο 2^α των δεσμεύσεων) «εφόσον κατά την μετάπτωση στις κατά την παρ. 1 ανωτέρω διατραπεζικές προμήθειες προκύπτει αύξηση των εφαρμοζόμενων σήμερα διατραπεζικών χρεώσεων, δεσμεύονται να μην αυξήσουν την έναντι των πελατών τους αντίστοιχη τιμολόγηση», ενώ δεν δεσμεύονται από την μετάπτωση στις τροποποιημένες διατραπεζικές προμήθειες να μην αυξηθούν τυχόν χαμηλότερες εφαρμοζόμενες διατραπεζικές προμήθειες.

72. Υπογραμμίζεται ότι ενώ ο Κανονισμός Λειτουργίας DIASATM δεν προβλέπει ρητά την δυνατότητα σύναψης διμερούς συμφωνίας μεταξύ των τραπεζών, ούτε το κείμενο των δεσμεύσεων στην 3^η επίσημη εκδοχή τους περιέχει πρόβλεψη για την δυνατότητα σύναψης διμερούς συμφωνίας μεταξύ των τραπεζών. Η δε συστηματική επιμονή εκ μέρους

εκπροσώπων Τραπεζών, αλλά και εκ μέρους των εκπροσώπων της ΕΕΤ, για εφαρμογή τιμών των διεθνών διατραπεζικών προμηθειών των Κανονισμών MASTERCARD EUROPE / INTERNATIONAL και VISA INTERNATIONAL, με ταυτόχρονη αποφυγή κάθε κοστολογικής τεκμηρίωσης, πλην της μη-αποδοχής τους, χρήζει πράγματι και ερμηνείας.

A9. Τελικές Παρατηρήσεις επί των Δεσμεύσεων για τον ορισμό Τροποποιημένης Πολυμερούς Διατραπεζικής Προμήθειας του Κανονισμού Λειτουργίας του Διατραπεζικού Ηλεκτρονικού Συστήματος ATMs Switching DIASATM

73. Στην προοπτική του SEPA (του Ενιαίου Χώρου Πληρωμών σε Ευρώ), τα συστήματα πληρωμών και οι κάρτες πληρωμών πρέπει να γίνουν «SEPA συμβατές». Υπάρχουν πολλοί τρόποι για να επιτευχθεί αυτό: οι τράπεζες μπορούν (α) να συνδυάσουν τα διεθνή λογότυπα Visa/MasterCard με μια εγχώρια (χρεωστική) κάρτα, δηλαδή να κάνουν «συνδυασμένη χρήση σημάτων», (β) μπορούν να δημιουργήσουν συμμαχία μεταξύ εγχώριων συστημάτων καρτών προκειμένου να επιτρέψουν τη διασυνοριακή χρήση των καρτών αυτών και (γ) μπορούν να καταργήσουν πλήρως τα εγχώρια συστήματα (χρεωστικών) καρτών προκειμένου να τα αντικαταστήσουν είτε με Visa είτε με MasterCard. Φαίνεται ότι τα τραπεζικά ιδρύματα της παρούσας υπόθεσης που συμμετέχουν στα διατραπεζικά συστήματα DIASDEBIT, DIASATM και DIASTRANSFER και στην Ένωση Ελληνικών Τραπεζών (ΕΕΤ) να προτιμούν την τελευταία επιλογή.

74. Με σκοπό την προώθηση του ανταγωνισμού και την επίτευξη πλήρους πρόσβασης των καρτών σε όλη την Ευρώπη, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Πληρωμών (European Payments Council, EPC) δημοσίευσε το SEPA Cards Framework (SCF). Με σκοπό την βελτίωση της ασφάλειας και της μείωσης της απάτης, το SCF προωθεί τις τεχνικές προδιαγραφές των καρτών με EMV (Europay Mastercard Visa) chip και PIN (personal identification number). Αλλά δεν έχει προχωρήσει τόσο ώστε να εξασφαλίζει την εφαρμογή της αρχής να μπορεί να χρησιμοποιείται «κάθε κάρτα σε κάθε ATM». Η συμμόρφωση με αυτές τις τεχνικές προδιαγραφές πρέπει να ολοκληρωθεί έως την 31 Δεκεμβρίου 2010. Την άνοιξη του 2007 ο βαθμός συμμόρφωσης ήταν, συνολικά, 42% για τις κάρτες, 47% για τα Σημεία Πώλησης (POS), και 61% για τα ATMs (βλ. World Payment Report, 2007, σελ. 12, Figure 1.1.). Υπό αυτές τις συνθήκες δημιουργείται μία «παράδοξη κατάσταση». Ο Ενιαίος Χώρος Πληρωμών σε Ευρώ (SEPA) επιχειρεί να καταστήσει τα συστήματα πληρωμών ανταγωνιστικά και να τροποποιήσει τα συστήματα καρτών ώστε να εξασφαλίζεται η πρόσβαση κάθε κάρτας σε κάθε ATM οπουδήποτε στην Ευρώπη. Αλλά καθώς ο SEPA προωθεί την κατάργηση των «εθνικών συστημάτων» ώστε οι κάρτες να είναι χρηστές σε όλη την Ευρώπη, αυτό δημιουργεί ευνοϊκό περιβάλλον για τα υφιστάμενα διεθνή συστήματα καρτών που έχουν ήδη αποκτήσει ισχυρές θέσεις στην αγορά και επιδιώκουν να την βελτιώσουν περαιτέρω. Έως εδώ δεν υφίσταται κανένα θέμα ανταγωνισμού.

75. Όπως έχει όμως σημειωθεί στην «Τομεακή έρευνα, σύμφωνα με το άρθρο 17 του κανονισμού 1/2003, σχετικά με τις λιανικές τραπεζικές υπηρεσίες» της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (βλ. European Commission, 2007, Report on the retail banking sector inquiry, Commission Staff Working Document accompanying the Communication from the Commission – Sector Inquiry under Art 17 of Regulation 1/2003 on retail banking (Final

Report) [COM(2007) 33 final], Directorate-General for Competition, σημείο 9) «η ίδια η παροχή λιανικών τραπεζικών υπηρεσιών δημιουργεί ένα πεδίο επίσημης συνεργασίας μεταξύ παραγόντων της αγοράς. Ενδέχεται να απαιτηθούν ορισμένα είδη συνεργασίας (π.χ. δημιουργία και λειτουργία κοινών προτύπων και πλατφορμών υπηρεσιών) έτσι ώστε να βελτιωθεί η αποτελεσματικότητα. Εντούτοις, εάν η συνεργασία επεκταθεί στις στρατηγικές ή τις πολιτικές των τραπεζών για τις τιμές και τις πωλήσεις, θα μπορούσε να οδηγήσει σε αθέμιτη σύμπραξη και να περιορίσει τον ανταγωνισμό». Υπάρχει δηλαδή ο κίνδυνος οι τράπεζες να χρησιμοποιούν τη διαδικασία του SEPA προκειμένου να αιτιολογήσουν τις αυξήσεις (ή όπως στην περίπτωση μας τις μη-μειώσεις) των επιβαρύνσεων που, αφενός, δεν συνδέονται με το SEPA και, αφετέρου, δεν είναι αναγκαίες για την επίτευξη μιας εσωτερικής αγοράς πληρωμών μέσω καρτών. Οι τράπεζες μπορούν, ειδικότερα, να χρησιμοποιήσουν τη δημιουργία του SEPA ως πρόφαση για να δικαιολογήσουν την καθιέρωση «διατραπεζικών προμηθειών», που μπορούν να οδηγήσουν σε αύξηση των λιανικών τιμών στην περίπτωση συστημάτων πληρωμών σε χώρες όπου αυτά είναι λόγω ανταγωνισμού και ρυθμιστικού πλαισίου χαμηλά [π.χ. σε συστήματα της Benelux και των σκανδιναβικών χωρών (βλ. OECD 2006, Competition and Regulation in Retail Banking, DAF/COMP(DAF/COMP(2006)33, OECD 2007, Review of Competition in the Dutch Retail Banking Sector, DAF/COMP/WP2(2007)4/REV2 και Nordic Competition Authorities, 2006, Report from the Nordic Competition Authorities, Nordic Retail Banking Competition, No. 1/2006)], είτε ως πρόφαση για την διατήρηση υψηλών διατραπεζικών προμηθειών σε χώρες όπου αυτές είναι ιδιαίτερα, και ανατιολόγητα, υψηλές (π.χ. όπως στην Ελληνική περίπτωση).

76. Εν προκειμένω, και κατόπιν την ανάλυσης που προηγήθηκε, η 3^η εκδοχή των προτεινομένων από τις Τράπεζες δεσμεύσεων για να παύσει η από 27.10.1993 παράβαση της απαγορευτικής διάταξης των άρθρων 81 ΕΚ και του ομοίου περιεχομένου άρθρου 1 Ν. 703/77 ως προς τον καθορισμό της πολυμερούς διατραπεζικής προμήθειας για συναλλαγές ανάληψης μετρητών σε ATM βάσει του «Κανονισμού Λειτουργίας του Διατραπεζικού Ηλεκτρονικού Συστήματος ATMs Switching (DIASATM)», εκδοχή η οποία περιλαμβάνει τις τιμές του Κανονισμού ΔΙΑΣΑΤΜ, και των Κανονισμών «MASTERCARD EUROPE / INTERNATIONAL» και «VISA INTERNATIONAL» οι οποίες προέρχονται και έχουν εφαρμογή σε διασυνοριακές συναλλαγές και όχι σε εθνικές, δεν είναι επαρκείς για να παύσει η παράβαση, και δεν παύει η παράβαση της προαναφερθείσας απαγορευτικής διάταξης. Καθώς, μεταξύ άλλων, στερούνται κάθε ίχνους κοστολογικής τεκμηρίωσης, ενώ, αντιθέτως, από την μελέτη EET/Kantor (η οποία ουδέποτε υπεβλήθη στην Επιτροπή Ανταγωνισμού όπως όριζε πρακτικό με εξουσιοδότηση της Εκτελεστικής Επιτροπής στο Γενικό Γραμματέα «να φροντίσει για την υποβολή της μελέτης με αίτημα εξαίρεσης στην Επιτροπή Ανταγωνισμού», και επιπλέον ουδέποτε υπεβλήθη από τους εκπροσώπους της EET κατά την διάρκεια της ακροαματικής διαδικασίας, και η οποία όχι μόνον δεν αξιοποιήθηκε, αλλά σχεδόν απεκρύβη), υπάρχουν ισχυρές ενδείξεις ότι οι υπό έγκριση, μέσω των δεσμεύσεων, πολυμερείς διατραπεζικές προμήθειες είναι διπλάσιες ή/και τριπλάσιες του μέσου διατραπεζικού κόστους για ανάληψη μετρητών που πραγματοποιούνται μέσω του συστήματος και βάσει του Κανονισμού Λειτουργίας του Διατραπεζικού Συστήματος ATMs Switching (DIASATM).

77. Υπό τις ανωτέρω προϋποθέσεις η Επιτροπή Ανταγωνισμού θα πρέπει να εξετάσει την εφαρμογή του άρθρου 9 παρ. 6 του Ν. 703/77 (κατ' αναλογία του άρθρου 9 παρ. 2 σημ. γ. του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1/2003 του Συμβουλίου), ήτοι αυτεπαγγέλτως να κινήσει εκ νέου τη Διαδικασία, καθώς τυχόν απόφασή της αποδοχής των συγκεκριμένων δεσμεύσεων ως προς τον «Κανονισμό Λειτουργίας του Διατραπεζικού Ηλεκτρονικού Συστήματος ATMs Switching (DIASATM)» έχει στηριχθεί σε «ελλιπείς, ανακριβείς ή παραπλανητικές πληροφορίες».

B. Οι Πολυμερείς Διατραπεζικές Προμήθειες στο Διατραπεζικό Σύστημα Μαζικών Εισπράξεων (DIASDEBIT) και στο Διατραπεζικό Σύστημα Κίνησης Κεφαλαίων (DIATRANSFER).

B1. Η Παράβαση

78. Για το σύστημα DIASDEBIT η Εισήγηση της Γενικής Διεύθυνσης Ανταγωνισμού τεκμηρίωσε την από 31.07.2003 παράβαση της απαγορευτικής διάταξης των άρθρων 81 ΕΚ και του ομοίου περιεχομένου άρθρου 1 Ν. 703/77 με τον καθορισμό τιμών μέσω καθορισμού ενιαίας πολυμερούς διατραπεζικής προμήθειας στο ύψος του 0,50€ (πλέον 0,07€) για αμοιβή της ΔΙΑΣ ΑΕ, χωρίς κοστολογική τεκμηρίωση και αιτιολόγηση, η οποία ίσχυσε έως την 31.12.2007, με εξαίρεση όσων τραπεζών είτε εισήλθαν αργότερα είτε διέκοψαν την συμμετοχή τους στο εν λόγω πολυμερώς συμφωνηθέν σύστημα διατραπεζικής προμήθειας, πριν αυτό υποκατασταθεί την 31.12.2007 από σύστημα διμερών προμηθειών.

79. Για το σύστημα DIATRANSFER η Εισήγηση της Γενικής Διεύθυνσης Ανταγωνισμού τεκμηρίωσε την από 14.12.2000 παράβαση της απαγορευτικής διάταξης των άρθρων 81 ΕΚ και του ομοίου περιεχομένου άρθρου 1 Ν. 703/77 με τον καθορισμό τιμών μέσω καθορισμού ενιαίας πολυμερούς διατραπεζικής προμήθειας, χωρίς κοστολογική τεκμηρίωση και αιτιολόγηση, η οποία ίσχυσε έως την 14.2.2007 όταν η Εκτελεστική Επιτροπή της ΕΕΤ στη συνεδρίαση της αποφάσισε την κατάργηση της πιλοτικής εφαρμογής της διατραπεζικής συμφωνίας για το καθορισμό των διατραπεζικών εξόδων κατά τις διαδικασίες μεταφοράς πίστωσης, με εξαίρεση όσων τραπεζών είτε εισήλθαν αργότερα είτε διέκοψαν την συμμετοχή τους στο εν λόγω πολυμερώς συμφωνηθέν σύστημα διατραπεζικής προμήθειας, πριν αυτό καταργηθεί την 14.2.2007 και υποκατασταθεί από σύστημα διμερών προμηθειών.

B2. Οι Προτεινόμενες Δεσμεύσεις

80. Στην 3^η επίσημη εκδοχή των προτεινόμενων από τις Τράπεζες δεσμεύσεων (αυτήν της 28.7.2008) ως προς τα συστήματα DIASDEBIT και DIATRANSFER οι Τράπεζες «αναλαμβάνουν την υποχρέωση να μειώσουν τις τυχόν μεταξύ τους διμερείς προμήθειες σε επίπεδο χαμηλότερο από εκείνο που ίσχυε βάσει των καταργηθεισών πολυμερών διατραπεζικών συμφωνιών και να προσαρμόσουν την έναντι των πελατών τους τιμολογιακή πολιτική, ώστε να προκύπτει ανάλογη υπέρ των πελατών τους ωφέλεια από την αναπροσαρμογή των μεταξύ τους προμηθειών».

81. Ήτοι, παρά το γεγονός ότι και στην περίπτωση των διατραπεζικών προμηθειών του DIASDEBIT και του DIATRANSFER μπορεί εν μέρει να ισχύουν οι αιτιάσεις που έχουν κατατεθεί από τα μέρη, δια υπομνημάτων και προφορικά, σχετικά για την λειτουργική

χρησιμότητα και ανάγκη των πολυμερών διατραπεζικών προμηθειών (προς αποφυγήν πολλαπλών διαπραγματεύσεων, πολυπλοκότητας στην εκκαθάριση των συναλλαγών του συστήματος μέσω της ΔΙΑΣ ΑΕ κλπ.) εν προκειμένω οι Τράπεζες αποδέχονται την κατάργηση των πολυμερών διατραπεζικών προμηθειών και την λειτουργία τους μέσω διμερών συμφωνιών, αποδεχόμενες ταυτόχρονα με ανώτατο όριο («πλαφόν») επί των διμερών συμφωνιών, συνεπώς προτείνουν δέσμευση στην ίδια νομική (και νοηματική) μορφή με εκείνη που δεν αποδέχθηκαν να συζητήσουν και να προτείνουν στην περίπτωση των διατραπεζικών προμηθειών του συστήματος DIASATM (βλέπε ανωτέρω σημεία 68-70).

82. Ειδικότερα οι ανωτέρω προτεινόμενες δεσμεύσεις επί των διατραπεζικών προμηθειών του DIASDEBIT και του DIATRANSFER εισάγουν στις διμερείς συμφωνίες ως ανώτατη τιμή, «πλαφόν», την τιμή των καταργηθεισών πολυμερών διατραπεζικών προμηθειών, οι οποίες είχαν εισαχθεί ανατιολόγητα, χωρίς κοστολογικό έλεγχο και τεκμηρίωση. Κι αυτό παρά το γεγονός ότι οι συγκεκριμένες πολυμερείς διατραπεζικές προμήθειες ήταν, και ως «πλαφόν» παραμένουν, από τις υψηλότερες στην Ευρώπη, και οι οποίες ενδεχομένως να έχουν συμβάλει στο διαπιστωμένο γεγονός από πολλές συγκριτικές αναλύσεις του στην Ελλάδα συγκριτικά υψηλότερου κόστους (βλ. European Commission, 2007, Report on the retail banking sector inquiry, Commission Staff Working Document accompanying the Communication from the Commission – Sector Inquiry under Art 17 of Regulation 1/2003 on retail banking (Final Report) [COM(2007) 33 final], Directorate-General for Competition, SEC(2007) 106, 31 January 2007, pp. 62-64, και Retail Banking Research Ltd, 2005, STUDY OF THE IMPACT OF REGULATION 2560/2001 ON BANK CHARGES FOR NATIONAL PAYMENTS FINAL REPORT PROJECT N° MARKT/2004/11/F – LOT 2 Prepared for the EUROPEAN COMMISSION Internal Market and Services Directorate-General, London, September 2005) των συναλλαγών «τύπου DIASDEBIT και του DIATRANSFER». Στη μελέτη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σημειώνεται «The results show that of the euro area Member States, on-us credit transfers are most expensive in Greece. For off-us credit transfers, banks in five Member States (Austria, Belgium, Finland, Germany and the Netherlands) reported zero or very low weighted average fees. Weighted average fees were highest in Greece and Luxembourg, where the 50 per cent of banks around the sample median charged fees of €7.30 to €17.00 and €0.56 to €10, respectively. The weighted average fee for an off-us credit transfer in Greece (€10.85) was more than five times the EU12 average», αλλά και του χαμηλότερου βαθμού αξιοποίησής τους στα πλαίσια των συστημάτων πληρωμών έναντι κάθε άλλου κράτους μέλους της ΕΕ.

83. Η εν λόγω προτεινόμενη δέσμευση ουσιαστικά ισοδυναμεί με επιστροφή στο status quo ante, ήτοι στο καθεστώς πριν την παύση της παράβασης, καθώς, ενώ ήδη ήταν ρητά δυνατές οι διμερείς συμβάσεις, καταλαμβάνει τις διμερείς συμβάσεις που συνήφθησαν μετά την κατάργηση της πολυμερούς συμφωνίας, πιθανότατα με χρεώσεις υψηλότερες της πολυμερούς διατραπεζικής προμήθειας που καταργήθηκε, και οι οποίες τώρα προτείνεται να επανέλθουν υπό το «πλαφόν» της καταργηθείσας, και ελεγχόμενης ως παραβατικής έναντι της απαγορευτικής διάταξης των άρθρων 81 ΕΚ και του ομοίου περιεχομένου άρθρου 1 Ν. 703/77 ήτοι καθορισμού τιμών μέσω καθορισμού ενιαίας πολυμερούς διατραπεζικής

προμήθειας, λόγω του τύπου (πολυμερής συμφωνία) και κυρίως λόγω του ύψους της (της τιμής) η οποία ήταν κοστολογικά ανατιολογήτη και σύμφωνα με όλες τις ενδείξεις από τις υψηλότερες στην Ευρώπη. Η δε επιστροφή στα όρια τιμών του ελεγχόμενου ως παραβατικού status quo ante, χωρίς τον τύπο της πολυμερούς συμφωνίας, ακυρώνει την όποια πιθανή ωφέλεια υπέρ των καταναλωτών/πελατών.

84. Στο εύλογο ερώτημα «περί δύο μέτρων και δύο σταθμών» ως προς την επιλογή πολυμερών ή διμερών συμφωνιών που προκύπτει, η απάντηση έχει δοθεί σε διάφορες παραλλαγές από εκπροσώπους Τραπεζών και ΕΕΤ. Αναφέρθηκε π.χ. ότι «Εύλογα πιθανό θα με ρωτήσετε, σ' αυτές τις δυο γιατί σπένδατε και τις καταργήσατε ενώ στην περίπτωση του ATM δεν το καταργήσατε; Η απάντηση είναι ... ότι εκεί δεν μπορεί να καταργηθεί διότι πίσω από το σύστημα των καρτών, είτε είναι στα POS είτε είναι στο ATM, υπάρχει η VISA και η MasterCard οι οποίες διαμορφώνουν κανόνες» (εκπρόσωπος ΕΕΤ, συνεδρίαση 7.2.2008), ή ότι «εμείς εδώ είμαστε διατεθειμένοι για τα δύο απ' τα τρία συστήματα να τα καταργήσουμε και τα έχουμε καταργήσει ήδη εντελώς και να πάμε στην προφανή εναλλακτική που υπάρχει, να κάνουμε διμερείς συμφωνίες ή ότι άλλο επιβάλλει το διεθνές κανονιστικό περιβάλλον» (εκπρόσωπος Τράπεζας κ. Κ., συνεδρίαση 15.2.2008).

85. Κατά συνέπεια, στην συνολική εικόνα των προτεινόμενων δεσμεύσεων (DIASATM, DIASDEBIT, DIASTRANSFER), στην 3^η επίσημη εκδοχή τους, εμφανίζεται να μην είναι αποδεκτή εκ μέρους των Τραπεζών η πρόταση δεσμεύσεων, στην υπόθεση DIASATM, για διμερείς συμφωνίες προμηθειών με ανώτατο όριο, «πλαφόν», ούτε στα κατώτατα όρια των πολυμερών διατραπεζικών προμηθειών που ορίζουν (για διασυνοριακές συναλλαγές) οργανισμοί και κανονισμοί όπως οι MASTERCARD EUROPE / INTERNATIONAL και VISA INTERNATIONAL, ενώ αντιθέτως είναι αποδεκτή εκ μέρους των Τραπεζών η ίδιας μορφής πρόταση δεσμεύσεων στις υποθέσεις DIASDEBIT και DIASTRANSFER. Αντιθέτως στην περίπτωση DIASATM επιλέγεται ως πρόταση δεσμεύσεων, έστω άρρητα, στην λογική των «κανόνων» που διαμορφώνουν οι πολυμερείς διατραπεζικές προμήθειες VISA και η MasterCard, ενώ στην περίπτωση της DIASDEBIT και DIASTRANSFER δεν επιλέγεται ο προσανατολισμός των προτάσεων προς λύσεις περισσότερο συμβατές με την προώθηση της ανταγωνιστικής λειτουργίας του υπό διαμόρφωση Ενιαίου Χώρου Πληρωμών σε Ευρώ (SEPA), σε ιδιαίτερες πλευρές του όπως εν προκειμένω το SEPA Direct Debit.

86. Είναι αξιοσημείωτο για την συγκριτική αξιολόγηση των προτεινόμενων δεσμεύσεων που οδηγούν σε διαμόρφωση διατραπεζικών προμηθειών σε τιμές «πλαφόν» βάσει εκείνων που ελέγχονται ως μη συμβατές με το δίκαιο του ανταγωνισμού, ότι κατά τον σχεδιασμό του νέου πανευρωπαϊκού συστήματος SEPA Direct Debit το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Πληρωμών (EPC) πρότεινε ότι ο καθορισμός ενιαίας διατραπεζικής αμοιβής είναι ο καλύτερος τρόπος συνεργασίας των ευρωπαϊκών Τραπεζών, ενώ η ΓΔΑ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής επιφυλάχθηκε ως προς την νομιμότητα της, αλλά εν όψει της οριστικής της θέσης προέτρεψε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Πληρωμών να προχωρήσει τις εργασίες του προς αυτήν την κατεύθυνση. Είναι ενδεικτικό, χάριν συγκρίσεως, ότι σε αυτό το πλαίσιο το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Πληρωμών διαμόρφωσε πρόταση για πολυμερή διατραπεζική προμήθεια για συναλλαγές στα πλαίσια του SEPA Direct Debit κατ' ανώτατο όριο

€0.093 ανά συναλλαγή, ως default πολυμερή διατραπεζική προμήθεια. Για συγκρίσεις σχετικά με την εξέλιξη του SEPA Direct Debit, βλ. Cargemini, ABN AMRO and the European Financial Management & Marketing Association (EFMA), 2008, World Payments Report 2007, pp. 37-38.

87. Υπό τις ανωτέρω προϋποθέσεις, και παρά το γεγονός ότι η υπόθεση των πολυμερών διατραπεζικών προμηθειών των DIASDEBIT και DIASTRANSFER δεν εξετάστηκε διεξοδικά κατά την ακροαματική διαδικασία, και συνεπεία αυτού δεν υπήρξε στοιχειώδης αξιοποίηση των επίσης διαθέσιμων μελετών κόστους σχετικά με τα συστήματα DIASDEBIT και DIASTRANSFER, μελετών που εκπονήθηκαν για λογαριασμό της ΕΕΤ, οι προτεινόμενες δεσμεύσεις εκ μέρους των τραπεζών στην συγκεκριμένη μορφή τους για τα συστήματα DIASDEBIT και DIASTRANSFER θα μπορούσαν να γίνουν δεκτές μόνο με αιτιολογημένα και κοστολογικά τεκμηριωμένες τιμές «πλαφόν», πιθανότατα χαμηλότερες, και όχι με τις τιμές που περιλαμβάνονται στις ελεγχόμενες ως παραβατικές των άρθρων 81 ΕΚ και του ομοίου περιεχομένου άρθρου 1 Ν. 703/77 συμφωνίες διατραπεζικών προμηθειών των Τραπεζών.

Γ. Για την συμμετοχή της Ένωση Ελληνικών Τραπεζών στον καθορισμό των πολυμερών διατραπεζικών συμφωνιών/προμηθειών DIASATM, DIASDEBIT, DIASTRANSFER.

Γ1. Η Παράβαση

88. Η Εισήγηση της Γενικής Διεύθυνσης Ανταγωνισμού με θέμα «Αυτεπάγγελτη Έρευνα για τα Διατραπεζικά Συστήματα DIASDEBIT, DIASATM και DIASTRANSFER» τεκμηρίωσε την παράβαση της απαγορευτικής διάταξης των άρθρων 81 ΕΚ και του ομοίου περιεχομένου άρθρου 1 Ν. 703/77 με τον καθορισμό τιμών μέσω ενιαίων πολυμερών διατραπεζικών προμηθειών στα προαναφερθέντα συστήματα και την συμμετοχή της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών στις εν λόγω αποφάσεις/συμπράξεις από 31/7/2003 για το σύστημα DIASDEBIT, από 27/10/1993 για το σύστημα DIASATM, και από 14/12/2000 για το σύστημα DIATRANSFER.

Γ2. Οι Δεσμεύσεις

89. Οι από 29.10.2007 προτεινόμενες δεσμεύσεις της ΕΕΤ, όπως αυτές συμπληρώθηκαν την 6.6.2008, και διορθώθηκαν την 29.7.2008, δεν επιλύουν τα διαπιστούμενα στην Εισήγηση της Γ.Δ.Α. ζητήματα παραβάσεων και, συνεπώς, δεν πληρούν τις προϋποθέσεις του άρθρου 9 παρ. 1β Ν. 703/1977. Ενώ η Εισήγηση της Γενικής Διεύθυνσης Ανταγωνισμού εστιάζεται στον καθορισμό των όρων των διατραπεζικών συμφωνιών, που αναφέρονται στο ενιαίο τίμημα των διατραπεζικών συμφωνιών, οι προτεινόμενες από την ΕΕΤ δεσμεύσεις δεν αντιμετωπίζουν την αιτίαση.

90. Επιπλέον, κατά την διάρκεια της ακροαματικής διαδικασίας (με συνεδριάσεις που έλαβαν χώρα στις 7.2.2008, 15.02.2008, 29.2.2008, 10.4.2008, 15.5.2008, 5.6.2008, 10.7.2008) όχι μόνον δεν επιβεβαιώθηκε ο ισχυρισμός της ΕΕΤ, που περιλαμβάνεται στο από 29.10.2007 υπόμνημά της (σελ. 1), ότι ουδεμία εμπλοκή είχε και έχει η ίδια η ΕΕΤ διά των οργάνων της για τις υποθέσεις DIASATM, DIASDEBIT και DIASTRANSFER, και ότι

«η συμβολή της ήταν πάντοτε βοηθητικού-συντονιστικού χαρακτήρα, χωρίς ουδέποτε να εκφεύγει του θεσμικού της ρόλου», αλλά, αντιθέτως, ενισχύθηκαν οι όποιες υπάρχουσες «αποχρώσεις ενδείξεις» περί συστηματικής εμπλοκής εκπροσώπων της ΕΕΤ, προσετέθησαν δε και νέες.

91. Στις ανωτέρω συνεδριάσεις οι εκπρόσωποι / πληρεξούσιοι της ΕΕΤ, οι οποίοι σύμφωνα με τα στοιχεία του φακέλου φέρονται ως εκπρόσωποι / πληρεξούσιοι και μόνο της ΕΕΤ, αλλά όχι των Τραπεζών, οι οποίοι υποστηρίζουν στο υπόμνημα των δεσμεύσεων τους ότι ουδεμία εμπλοκή είχε ο οργανισμός που εκπροσωπούν στην σύναψη των κρινόμενων διατραπεζικών συμφωνιών και συμπράξεων, παρά ταύτα διεκδίκησαν, και είχαν, πρωταγωνιστικό ρόλο στην διαπραγμάτευση των δεσμεύσεων των Τραπεζών, και όχι της ΕΕΤ, για τις υποθέσεις DIASATM, DIASDEBIT και DIASTRANFER, εκφεύγοντας κατ' ουσίαν του θεσμικού («βοηθητικού» όπως τον χαρακτηρίζουν) ρόλου στον οποίον τους τάσσει το καταστατικό της ΕΕΤ. Κατά την εκτενέστατη εξέταση των προτάσεων δεσμεύσεων εκ μέρους των τραπεζών για τα συστήματα DIASATM, DIASDEBIT και DIASTRANFER (και κυρίως αυτών του DIASATM), που κατέλαβαν σχεδόν το 99,5% του χρόνου των συνεδριάσεων, και ενώ η διαδικασία παρέκλινε κάθε προβλεπόμενου χρονικού ορίου (βλέπε ανωτέρω σημείο 7) οι εκπρόσωποι της ΕΕΤ, αναρμοδίως, συχνά σχεδόν «μονοπώλησαν» την ακροαματική διαδικασία, διατυπώνοντας απόψεις, αιτιάσεις και προτάσεις σε θέματα που αφορούσαν τις δεσμεύσεις των Τραπεζών, και μόνον αυτές, και όχι τις δεσμεύσεις της ΕΕΤ, καθώς και σε θέματα αρμοδιότητας της επιχειρηματικής πολιτικής των Τραπεζών (π.χ. επί της επιλογής των διεθνών διατραπεζικών προμηθειών των Κανονισμών MASTERCARD EUROPE / INTERNATIONAL και VISA INTERNATIONAL, κοκ).

92. Προς επίρρωση των ανωτέρω διαπιστώσεων, αρκεί απλή ανάγνωση των πρακτικών και στοιχειώδης σημειολογική ανάλυση τους. Για παράδειγμα στη συνεδρίαση της 7.2.2008 οι εκπρόσωποι της ΕΕΤ έλαβαν τον λόγο σχεδόν διπλάσιες φορές από ότι συνολικά οι εκπρόσωποι των 25 τραπεζών (12 έναντι 7), χρησιμοποιώντας άνω του 70% του χρόνου των παρεμβάσεων συνολικά των εκπροσώπων 25 τραπεζών και της ΕΕΤ. Στην συνεδρίαση της 15.2.2008 αντιστοίχως οι εκπρόσωποι της ΕΕΤ έλαβαν τον λόγο πάνω από 50 φορές χρησιμοποιώντας σχεδόν το 50% του χρόνου των παρεμβάσεων, ενώ οι εκπρόσωποι των (25) τραπεζών το έπραξαν λιγότερες από 30, κοκ. Σημειωτέον δε ότι στην συζήτηση των δεσμεύσεων της ΕΕΤ δεν αφιερώθηκε ούτε το 1% του συνολικού χρόνου της ακροαματικής διαδικασίας, όπου δέσποσε η υπόθεση DIASATM).

93. Επίσης, αναπάντητο μένει το ερώτημα γιατί στο υπόμνημα της ΕΕΤ της 29.10.2007 επισυνάφθηκαν μόνον οι δύο από τις τρεις κοστολογικές μελέτες που ανέθεσε η ΕΕΤ στην επιφανή εξειδικευμένη εταιρεία KANTOR, και δεν επισυνάφθηκε, ήτοι παραλήφθηκε, η «Μελέτη Προσδιορισμού Μέσου Διατραπεζικού Κόστους για την Παροχή Υπηρεσιών Διατραπεζικού Ηλεκτρονικού Συστήματος ATM Switching (DIASATM)», παρά και την σχετική προγενέστερη απόφαση της Εκτελεστικής Επιτροπής της ΕΕΤ περί κατάθεσης της εν λόγω μελέτης στην Επιτροπή Ανταγωνισμού.

94. Υπό τις ανωτέρω συνθήκες δεν χωρεί η αποδοχή των δεσμεύσεων της ΕΕΤ προς παύση της παράβασης της απαγορευτικής διάταξης των άρθρων 81 ΕΚ και του ομοίου περιεχομένου άρθρου 1 Ν. 703/77 για τον καθορισμό τιμών μέσω ενιαίων πολυμερών διατραπεζικών προμηθειών στα προαναφερθέντα συστήματα και για την συμμετοχή της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών στις εν λόγω αποφάσεις/συμπράξεις από 31/7/2003 για το σύστημα DIASDEBIT, από 27/10/1993 για το σύστημα DIASATM, και από 14/12/2000 για το σύστημα DIATRANSFER.

Δ. Δια τούτα:

95. Με βάση τα ανωτέρω το μέλος της Επιτροπής Ανταγωνισμού Χρήστος Α. Ιωάννου θεωρεί, ότι δεν χωρεί η αποδοχή των προτεινόμενων προς ανάληψη δεσμεύσεων από τις Τράπεζες, ούτε στην 3^η επίσημη εκδοχή τους, αυτήν της 28.7.2008, παρά τις υπαναχωρήσεις που πραγματοποιήθηκαν έναντι της αρχικής εκδοχής τους, δηλαδή εκείνης της 29.10.2007, ούτε χωρεί η αποδοχή των προτεινόμενων προς ανάληψη δεσμεύσεων από την Ένωση Ελληνικών Τραπεζών, στην 2^η εκδοχή τους, αυτήν της 6.6.2008, για λόγους ουσιαστικής και διαδικαστικής επάρκειάς τους.

96. Επιπλέον, πέραν των ανωτέρω, θεωρεί ότι η Επιτροπή Ανταγωνισμού θα πρέπει να εξετάσει την εφαρμογή του άρθρου 9 παρ. 6 του Ν. 703/77 (κατ' αναλογία του άρθρου 9 παρ. 2 σημ. γ. του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1/2003 του Συμβουλίου), ήτοι αυτεπαγγέλτως να κινήσει εκ νέου τη Διαδικασία, καθώς τυχόν απόφασή της αποδοχής των συγκεκριμένων δεσμεύσεων έχει στηριχθεί «σε ελλιπείς, ανακριβείς ή παραπλανητικές πληροφορίες».

Συνεκτιμώντας το σύνολο αυτών των στοιχείων, η πλειοψηφία των μελών της Επιτροπής:

- Αφού εξέτασε τις σύμφωνα με το άρθρο 9 παρ. 1β του Ν. 703/77 υποβληθείσες, από τις εγκαλούμενες στην με αριθ. πρωτ. 4680/8.8.2007 εισήγηση της Γενικής Διεύθυνσης Ανταγωνισμού τράπεζες, δεσμεύσεις, υπό την μορφή που διατυπώνονται ανωτέρω.
- Αφού διαπίστωσε ότι οι δεσμεύσεις αυτές θέτουν τέλος στις προσαπτόμενες από την προαναφερθείσα εισήγηση της Γενικής Διεύθυνσης, αιτιάσεις
- Και αφού στάθμισε τα οφέλη που οι εν λόγω δεσμεύσεις συνεπάγονται άμεσα για τους καταναλωτές,

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

«Η Επιτροπή Ανταγωνισμού, κατά πλειοψηφία, αποφασίζει τα εξής:

- A) Κάνει δεκτές τις εν λόγω δεσμεύσεις** θέτοντας τέλος στην αυτεπάγγελτη έρευνά της αναφορικά με τις διατραπεζικές προμήθειες DIASDEBIT, DIASTRANSFER και DIASATM.
- B) Παύει την περαιτέρω διερεύνηση** της υπ' αριθμ. 4680/8.8.2007 εισήγησης της Γενικής Διεύθυνσης αναφορικά με την «Αυτεπάγγελτη Έρευνα για τα Διατραπεζικά Συστήματα DIASDEBIT, DIASATM και DIASTRANSFER».

- Γ) **Εντός τριών (3) μηνών** από την ημερομηνία κοινοποίησης της παρούσας απόφασης, κάθε συμμετέχουσα στις δεσμεύσεις Τράπεζα υποχρεούται να υποβάλλει στην Επιτροπή Ανταγωνισμού τα μέτρα που υιοθέτησε για την εφαρμογή των εν λόγω δεσμεύσεων.
- Δ) **Εντός δεκαπέντε (15) ημερών** από τη λήψη των μέτρων εφαρμογής των δεσμεύσεων κάθε Τράπεζας, η Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού καλείται αφού τα μελετήσει, να υποβάλλει έκθεση στην Επιτροπή Ανταγωνισμού σχετικά με το εάν τα μέτρα αυτά ανταποκρίνονται στις αναληφθείσες δεσμεύσεις.
- Ε) **Αποφαίνεται** ότι σε περίπτωση μη συμμόρφωσης των ενδιαφερομένων εταιρειών και της Ενώσεώς τους προς τις προαναφερθείσες δεσμεύσεις, η Επιτροπή Ανταγωνισμού κινεί άμεσα την προβλεπόμενη από το άρθρο 9 παρ. 6 του Ν. 703/1977 επί παραβάσει διαδικασία και σε περίπτωση επιβολής χρηματικής ποινής ή προστίμου, η αθέτηση στις εν λόγω δεσμεύσεις θα λογισθεί ως επιβαρυντικό στοιχείο.»

Η απόφαση εκδόθηκε την 29^η Ιουλίου 2008.

Η απόφαση να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης, σύμφωνα με το άρθρο 26 παρ. 7 του ισχύοντος Κανονισμού Λειτουργίας και Διαχείρισης της Επιτροπής Ανταγωνισμού (ΦΕΚ Β΄ 1890/29.12.2006).

Ο Πρόεδρος

Σπυρίδων Ζησιμόπουλος

Η Γραμματέας

Όλγα-Ανίτα Ραφτοπούλου